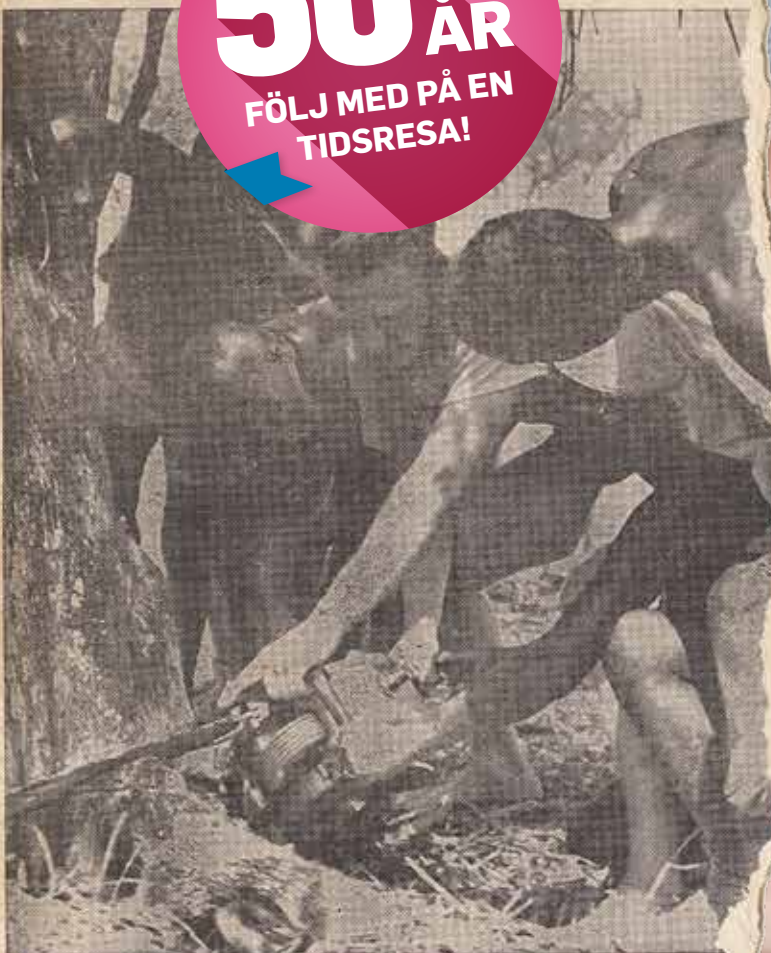

accent

IOGT-NTO

accent
50 ÅR
FÖLJ MED PÅ EN
TIDSRESA!

* Lennart Brunander, CUF-ordförande i Ålesborgs distrikt, demonstrerar en motorsåg i Etiopien.

Sju distrikt skolar femtio instruktörer

I gott samförstånd bedriver sju sydsvenska godtemplardistrikt utbildning av femtio medlemmar för instruktörsuppgifter på frilid. På bilden ovan konfererar regionsinstruktör Gunnar Nordh (till vänster) under en kurs på Bäckaskogs slott med Per Carlsson, Kristianstad och Karl-Erik Jönsson, från Karlskrona. Mer om detta på sidan 7.

Klarar sig godten

Sverige måste sända ett instruktörsbesked till godtemplarrörelsen skall bevaras i sin helhet. Axel Valén i en reserapport därifrån. Ben Wagnsson är inne på samma sak i riksförhållandena. Sidan 12.

VIDGAD KULTUR

Mellanölets vänner var aldrig intresserade av att bli medlemmar. Nykterhetsrörelsen var från början fixerad. Nykterhetsrörelsen verkade snarare pådrivande än hindrande. debattartikel. Rörelsen får inte stanna vid läroplanen. Opinionsbildningen måste omfatta alla. — Se sidan 4.

ent

Okej
att skåla
för nya året?

EN PÅ ETT VILPARTY

Swartz försonats med döttrarna

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

Chefredaktören.

Ulrica Ambjörn

Accent fyller 50 år

Journalistik i rörelse

Det är i år ett halvt sekel sedan IOGT:s Reformatorn och NTO:s Ariel lades ned till förmån för den gemensamma tidningen Accent. Först 1970, fem år senare, gick även ägarorganisationerna samman och IOGT-NTO bildades. Så man kan säga att Accent var den gemensamma babyn, född utom äktenskapet i sann modern anda.

Tack vare jubileet fick jag anledning att gräva ner mig i tidsningsarkivet. Det blev en spännande resa genom tiden. I 50-årsstatemat (sidorna 22–39), ryms en hel del tillbakablickar, men också tankar kring Accents roll i en modern folkrörelse och utmaningarna inför framtiden.

Ser man till det yttre har Accent förändrats på många sätt: bytt format och typsnitt, fått fyrfärgstryck, språket har moderniserats och publiceringskanalerna blivit fler. Men innehålls- och ämnesmässigt är faktiskt mycket sig likt. IOGT-NTO:s hjärtefrågor, som är kittet i organisationen, är ständigt närvarande. Men förutom de självklara kärnfrågorna, märks också tydligt vad som i övrigt varit i tiden. I Accent speglas bland annat debatten om den ökande materialismen i samhället, den sydafrikanska apartheidregimen och utlysandet av ett internationellt kvinnoår.

En tidning kan liknas vid en människa. Hon har sin släkthistoria, sin personlighet och sina grundvärderingar, men påverkas hela tiden av omgivningen, och utvecklas genom hela livet. Men – inte att förglömma – hon påverkar också sin omgivning. Jag önskar därför att jubilarerna får leva i "hundraåriga" så att många fler hinner lära känna Accent.

Det är vi som gör Accent.

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

Eva Ekeröth

Nyhetsreporter

073-372 62 50, eva.ekeroth@iogt.se

Jag kom direkt från journalistutbildningen till Accent för fyra år sedan. Det är det roligaste jobb jag någonsin haft. Här får jag möjlighet att förena mitt nya yrke med att skriva om frågor som jag brinner för.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

Nathalie C. Andersson

Digitalredaktör

073-372 62 53, nathalie.andersson@iogt.se

Jag är digitalredaktör på Accent sedan september 2014. Bäst med jobbet är att möta engagerade människor och försöka förstå drivkraften bakom. Tycker om att fotografera, skriva berättande reportage och lära mig nya saker.

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

Maria Zaitzewsky Rundgren

Featureredaktör, reporter

08-672 60 56, maria.zaitzewsky@iogt.se

Jag har jobbat på Accent sedan 1999, som reporter och kulturredaktör. Bäst med jobbet är de viktiga frågorna, de trevliga kollegorna, och alla möten med spännande människor.

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

Ulrica Ambjörn

Chefredaktör och ansvarig utgivare

073-372 62 51, ulrica.ambjorn@iogt.se

Jag började som chefredaktör och ansvarig utgivare för Accent i oktober. Mitt jobb är att ha koll på helheten, både innehållet och pengarna. Ett varierat och meningsfullt jobb, och bra kollegor att skratta med.

accent

SKRIV TILL OSS på accent@iogt.se
eller Box 12825, 112 97 Stockholm

Accent ges ut av IOGT-NTO.
Pressläggning detta nummer: xx
Nästa nummer kommer ut: xx

Layout och produktion ETC Kommunikation **Bildbehandling** Ola Falk **Korrekturläsning** Gunborg Mellegård **Adress** Accent, Box 12825, 112 97 Stockholm **Telefon** 08-672 60 50 **Fax** 08-672 60 01 **E-post** accent@iogt.se **Webbplats** www.accentmagasin.se **IOGT-NTO:s förbundskansli** Tel: 08-672 60 00, Besöksadress: Gammelgårdsvägen 38, Stora Essingen, Stockholm, www.iogt.se **Prenumeration (295 kr/år)** och **adressändring** 08-672 60 38, prenumeration@iogt.se, fax: 08-672 60 01 **Annonsbokning** Ulrica Ambjörn, tel: 08-672 60 51, accent@iogt.se **Tryck** V-TAB, Vimmerby. **Obeställt material** Tidningen svarar inte för insända, obeställda texter och bilder samt förbehåller sig rätten att redigera insänt material. **Lagring** Allt material i tidningen Accent lagras och kan publiceras elektroniskt. Icke anställda måste meddela eventuellt förbehåll mot sådan lagring och publicering. I princip publiceras inget material med sådant förbehåll. **Taltidning** Accent finns även som gratis taltidning. **ISSN** 0345-0406. Medlem i Sveriges Tidskrifter.

**SVERIGES
TIDSKRIFTER**

accent

ARI – ÅRSBARN MED ACCENT:

Skippa sponken
ett genidrag

DOKTORN LYFTE PÅ SKAMTÄCKET

Anna Åhman bryter tabun

HELT LAGLIGT ATT SÄLJA ALKOGGLASS

*Okej
att skåla
för nya året?*

UPPVUXEN PÅ ETT COCKTAILPARTY

Nu har Madeleine Swartz försonats med döttrarna

Du är inte ensam i mörkret.

**Vi granskar alkoholindustrin och skriver om
normer, engagemang, IOGT-NTO, alkohol
och andra droger. Varje dag. Året om.**

accent

www.accentmagasin.se

14

Försoning. "Jag växte upp på ett cocktailparty", säger Madeleine Swartz. Efter några tuffa år har hon försonats med döttrarna Michaela Swartz och Mathilde Wendt.

Accent 50 år. Följ med på en tidningsresa från 1965 till i dag.

Glasstrick. Det är helt lagligt att sälja isglass med alkohol i mataffären enligt Folkhälsomyndigheten.

Vit jul. Komikern Karin Adelsköld är ny ambassadör för Vit jul.

Demokrati. NSFutvecklar arbetsformerna. Jimmy Carlsson deltog.

Det är vi som gör Accent | 2

Lär känna oss som jobbar på Accents redaktion.

95 miljoner mindre till ANDT | 6

Regeringen vill skära ner förebyggande åtgärder inom drogområdet med 95 miljoner kronor.

UNF-beslut om uteslutning | 7

Medlemmar med förtroendeuppdrag i Sverigedemokraterna kommer att uteslutas. Det har UNF:s, Ungdomens Nykterhetsförbunds styrelse beslutat.

Nya kontakter knöts på festival | 46

Succé när nykterhetsrörelsen bjöd nyanlända flyktingar på höstfest.

Är det okej att skåla som nykterist? | 48

Vi ställer frågan om det är okej att skåla som nykterist.

Ari Riabacke om sitt bästa beslut | 60

"Att skipa sponken var ett genidrag", säger Månadens medlem, årsbarn med Accent.

Vägen till en bättre värld | 62

ORDFÖRANDEN Nykterhet är en bärande del på vägen mot en bättre värld, skriver IOGT-NTO:s förbundsordförande Johnny Mostacero.

OMSLAGSFOTO
Jonas Ericsson

Alkoholreklam får backning

REKLAM Konsumentverket har gjort tillsyn på alkoholreklam och hittat 25 annonser från 14 företag som inte uppfyller alkohollagens krav på särskild måttfullhet. Det skriver tidningen Resumé.

Företagen får chans att yttra sig innan Konsumentverket beslutar om åtgärder.

EVA EKEROTH

FOTO: MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Fika för alla på Centralen

I RÖRELSE Sammanlagt tusen påsar innehållande en chokladboll och en kupong för att gratis hämta ut en varm dryck på Pressbyrån under dagen, delades ut på Stockholms Central under en hektisk morgonkvart när IOGT-NTO fyllde 136 år den 5 november.

Häftad vid påsen fanns också ett informationsblad om IOGT-NTO.

Tanken är att visa upp organisationen på ett kul sätt och att göra något konkret.

Varför just 136 år?

– Vi kom på det här redan förra året, men hann inte riktigt med. Så därför kör vi i år i stället! säger Robert Lindh ansvarig för Stora Fikadagen på IOGT-NTO, med ett skrätt.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

FOTO: ISTOCK

Folkhälsoministern Gabriel Wikström säger att samordningen ska stärkas.

FOTO: EVA EKEROTH

95 miljoner kronor mindre till ANDT

Anslaget för ANDT-området kommer att minska med 95 miljoner nästa år. Kortsiktigt menar IOGT-NTO.

ANDT I regeringens budgetförslag är anslaget för åtgärder avseende alkohol, narkotika, dopning, tobak och spel, nedskuret med 95 miljoner kronor för 2016.

Basanslaget höjs med 90 miljoner medan tilläggsanslaget minskas med 185 miljoner kronor. Sammantaget blir det en minskning på 95 miljoner kronor.

En del av besparingarna ska göras genom effektivisering och synergieffekter.

– ANDT-strategin löper ut 2015, och arbetet med att uppdatera den är i full gång. Även om den gamla i grunden varit bra så är det naturligt att insatserna kan variera mellan olika strategiperioder. Vi behöver se över statens insatser för att få ut största effekt av de

medel vi avsätter, säger Folkhälsominister Gabriel Wikström i ett mejl till Accent, och fortsätter

– ANDT-arbetet är till sin natur tvärssektoriellt och har en koppling till en rad politikområden. En viktig utgångspunkt i den reviderade strategin är därför att stärka samordning och synergier med insatser inom områden med bäring på ANDT-utvecklingen.

Är det inte kortsiktigt att spara in på förebyggande verksamhet?

– Det förebyggande arbetet på det här området är viktigt, och kommer att vara prioriterat för regeringen. Men jag tror att det behövs fler insatser. Till exempel utreder vi skarpare åtgärder för minskad rökning och tar viktiga steg inom narkotikaområdet.

Även inom alkoholområdet bereder regeringen förslag avseende e-handel och marknadsföring. Många viktiga insatser de kommande åren kommer att ske på lagstiftningsområdet, inte minst vad gäller tobakslagstiftningen.

IOGT-NTO tycker att det är fel att minska anslagen.

– ANDT-strategins syfte är att förebygga kostnader och lidande som uppstår på grund av alkohol eller andra droger. Därför är det kortsiktigt att spara på det förebyggande området, säger Simon Holmesson, politisk sekreterare på IOGT-NTO.

Vilka konsekvenser besparingarna kan få vet han inte.

– Det går inte att säga innan vi vet varifrån pengarna tas, men det är svårt att se att man skulle kunna uppnå samma resultat med 95 miljoner mindre, säger han.

EVA EKEROTH

UNF-beslut om uteslutning

UNF:s kongress slog fast att engagemang i SD eller SDU inte går ihop med UNF:s värderingar. Medlemmar med förtroendeuppdrag i Sverigedemokraterna kommer att uteslutas.

I RÖRELSE Det var under Ungdomens Nykterhetsförbunds, UNF:s, kongress i juni som motionen om att utesluta medlemmar med förtroendeuppdrag i Sverigedemokraterna eller Sverigedemokraternas ungdomsförbund togs upp. Kongressen slog fast att engagemang i SD eller SDU "utgör ett brott mot solidaritetsstadgan".

Nu har UNF:s förbundsstyrelse beslutat att UNF:are med förtroendeuppdrag inom SD eller SDU kommer att uteslutas ur UNF. Beslutet gäller inte den som enbart är medlem i SD eller SDU.

– Men om man torgför åsikter som går emot våra grundsatser, eller verkar på något sätt som går emot vår värdegrund, då kan man så klart bli utesluten, säger Eric Tegnander, förbundsordförande för UNF.

Eric Tegnander berättar att frågan inte är okontroversiell internt.

– Men vi tolkar kongressens vilja som att det är det här som gäller – att de som har förtroendeuppdrag i SD eller SDU ska

uteslutas ur UNF. Sedan är det så klart svårt att kolla. Vi bedriver ingen åsiktsregistrering. Det här bygger på att saker kommer till vår kännedom, säger Eric Tegnander.

Vad tror du att det här beslutet kommer att innebära i praktiken?

– Jag hoppas och tror att det i praktiken kommer innebära väldigt lite när det kommer till att utesluta folk. Samtidigt så tycker jag väl att det är en form av ställningstagande som visar att UNF är en organisation som står upp för solidaritet och demokrati på ett tydligare sätt.

NATHALIE C. ANDERSSON

Miljonlotteriets vd går vidare

I RÖRELSE Ludwig Alholt slutar som vd på Miljonlotteriet efter nio år. Den 1 februari kommer han att börja som vd för Brunngård Group, ett företag som delvis ägs av Ikea och som levererar skotillbehör.

Miljonlotteriets styrelse har startat rekryteringsprocessen för att hitta en ny vd. Mattias Westholm, vice vd på Miljonlotteriet, tar över som tillförordnad vd tills rekryteringen av Ludwig Alholts efterträdare är klar.

NATHALIE C. ANDERSSON

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

Fredrik Torberger blev omvald

I RÖRELSE Det blev stor diskussion när NSF skulle välja ny förbundsstyrelse under förbundsmötet i Eskilstuna. Den tidigare ordföranden Fredrik Torberger var inte med i valberedningens förslag. Men valprocessen slutade ändå med att han blev omvald som förbundsordförande.

– Det känns bra. Valberedningen har föreslagit en jättespännande styrelse som breddar NSF:s nätverk och kunskap om andra organisationer, säger Fredrik Torberger till Accent.

Till vice ordförande valdes Ellen Eklund som tidigare var tillförordnad kassör i NSF:s förbundsstyrelse.

NATHALIE C. ANDERSSON

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

Nästa kongress samlar hela rörelsen

NSF har beslutat att nästa förbundsmöte kommer att hållas på Ransbergs herrgård. Det innebär att hela IOGT-NTO-rörelsen kommer att hålla kongress och förbundsmöte i Värmland 2017.

I RÖRELSE NSF, Nykterhetsrörelsens scoutförbund, har enligt tradition hållit sitt förbundsmöte vart-

annat år under en helg på hösten, medan IOGT-NTO, Junis och UNF haft kongress en vecka under sommaren. Men inför nästa kongress 2017 kommer detta ändras.

På sitt senaste förbundsmöte beslutade NSF att nästa förbundsmöte kommer att hållas den 1–2 juli 2017, samtidigt som resten av IOGT-NTO-rörelsens kongresser. Platsen för NSF:s förbundsmöte

blir Ransbergs herrgård, NSF:s egen kursgård, i Värmland.

– Det är jätteroligt. Det blir en massa nya relationer med rörelsen och vi får lära oss av de andra och se hur de gör. Jag tror att det kan göra så att vi får se vår egen kultur i spegeln, säger NSF:s förbundsordförande Fredrik Torberger om beslutet.

NATHALIE C. ANDERSSON

HALLÅ DÄR!

Sören Eriksson

... lärare på Wendelsberg, som utsetts att efterträda skolans rektor Sven Östberg som går i pension den 1 april.

Grattis till jobbet. Hur känns det?

– Omtumlande. Jag var inte förberedd på min egen reaktion, men jag kände mig alldeles omtumlad när beslutet kom.

Vad ser du mest fram emot?

– Att tillsammans med personalen fundera över hur vi ska vässa oss ytterligare. Vi ligger redan väl framme, men det är sällan något är så bra att det inte kan bli bättre.

Vad skulle kunna förbättras?

– Mer av det vi gör borde kunna komma huvudmannen, IOGT-NTO, mer till gagn. Vi ska bli ett kulturcentrum, men vi har också en stor allmän linje där vi har beröringspunkter som vi borde kunna utveckla. Vi har också diskuterat utbildningar för IOGT-NTO:s nya medlemsgrupper. Och vi ska träffa Tollare folkhögskola för att diskutera hur vi kan samverka kring utbildningar för kamratstödsgrupper och för den sociala verksamheten.

Varför är den största utmaningen för skolan framöver?

– Ekonomin, ett bekymmer som vi delar med de flesta folkhögskolor.

Hur länge har du varit på Wendelsberg?

– I snart åtta år. Min första kontakt med Wendelsberg var på min första UNF-kurs 1976. Jag minns det väl för det var på min 14-årsdag.

EVA EKEROTH

Helt lagligt sälja isglass med alkohol

Efter kritik drog Mathem in sin ifrågasatta isglass med en alkoholhalt på fem procent. Nu finns glassen åter i sortimentet – helt enligt lagen.

ALKOHOL Enligt Folkhälsomyndigheten är det inget brott mot alkohollagen. För att sälja alkoholhaltiga preparat som är avsedda att ätas, till exempel likörkonfekt eller päron i konjak, behövs inget tillstånd.

– Den här isglassen är avsedd att ätas fryst och är alltså ingen alkoholdryck, säger Ylva Glantz, utredare på Folkhälsomyndigheten, till Accent.

Men för just isglass är det ju bara en fråga om serveringstemperatur. Om man serverar den varm så blir det ju en dryck. Borde då inte samma regler gälla?

– Hur ordet dryck ska tolkas är upp till en domstol att avgöra. Den här produkten började säljas i somras, främst till restauranger. Vi ser över risken och har börjat utreda hur vi ska hantera nya produkter som dyker upp, inte just den här glassen utan nya produkter generellt. Men utredningen

är långt ifrån färdig, säger Ylva Glantz.

Beslutet har fått IOGT-NTO att reagera.

– Det är oerhört förvånande och olämpligt om Folkhälsomyndigheten låter det här passera. Nu blir

ju frågan om det även är lagligt att sälja fryst öl på burk? Räcker det med att definiera det som glass med ölsmak? säger Linda Engström, chef för kommunikation och påverkan på IOGT-NTO.

Den omdiskuterade isglassen säljs i smakerna Margarita, Pina colada, Mojito och Strawberry Daiquiri. Samtliga är namn på drinkar.

EVA EKEROTH

FOTO: EVA EKEROTH

Mönsterås NSF vann jubileums-Pumpen

Mönsterås NSF fick 63 poäng och vann frågetävlingen Pumpen som fyller 50 år i år.

RÖRELSE Glädjen stod högt i tak när laget Mönsterås NSF fick beskedet att de står som vinnare i Pumpen 2015, lilla klassen. Vinsten ska firas med tårta.

– Jätteskoj tycker vi. Det är första gången vi vinner, så det var lite otippat. Vi blev överraskade, säger Oscar Mörstam, ordförande i NSF Mönsterås.

FOTO: LAG W19

Tobias Tengström, kommunikatör på IOGT-NTO är ansvarig för Pumpen. Han tycker tävlingen fyller en viktig funktion.

– Det är en socialt engagerande

tävling där man gör något kul tillsammans i föreningen. Man kan bjuda in även icke-medlemmar, vilket gör Pumpen till en väldigt inbjudande aktivitet.

98 lag deltog i årets Pumpen, som hade tre tävlingsklasser utifrån antal deltagare. I mellanklassen (11-20 deltagare) vann Stockholmslaget 0072 Lf 14 juni med 72 poäng. Stora klassen (fler än 21 deltagare) vanns av Lf4649 Funbo Framtid från Uppsala Län med 75 poäng.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Elev avstängd efter drogtest

En elev har använt droger på IOGT-NTO:s folkhögskola Tollare. Eleven har stängts av.

RÖRELSE Skolledningen fick uppgifter om att elever sett cannabis på skolan. Folkhögskolan anmälde saken till polisen och har nu genomfört ett antal drogtest.

– De har varit negativa, utom i ett fall. Så det är en person som använt droger på skolan och den deltagaren är utskriven. Det är en del av skolans policy att det ska vara drogfritt, det är något man skriver under på när man får plats på internatet. Har man gjort ett test med positivt resultat får man inte bo kvar eller gå kvar på skolan, säger skolans rektor Mats Kempinsky till Accent.

Händelsen har diskuterats i hela personalgruppen och med alla elever. Under våren kommer

Tollare folkhögskola i Nacka kommun.

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

Tollare folkhögskola att jobba vidare med förebyggande arbete. Dessutom kommer personalen att gå en utbildning om cannabis.

Har det förekommit droger på skolan tidigare?

– Ja, vi har haft elever som har drogtestat positivt tidigare. Om det har förekommit drogbruk i skolans lokaler tidigare vet jag inte. Men det spelar ingen roll, det ska inte förekomma, säger Mats Kempinsky.

Han tycker det är bra att frågan kommer upp i ljuset.

– Det här måste vi lyfta fram och agera kring. Är det så att det förekommer droger här så ska det upphöra, och då tillgrip vi de medel vi har. Det är en kärnfråga för skolan att vara drogfri.

Vad tänker du om att det används droger på en folkhögskola som drivs av IOGT-NTO?

– Det är illa givetvis. Så för oss finns det inte på kartan att vi inte ska ta tag i det här – det är en självklarhet.

NATHALIE C. ANDERSSON

NBV snart ett av landets största studieförbund

RÖRELSE Alla siffror tyder på att NBV, Nykterhetsrörelsens Bildningsverksamhet, kommer att bli ett av landets största studieförbund kring årsskiftet. År 2011 var NBV nummer åtta av tio studieförbund, där det tionde var det minsta. Då hade man en miljon studietimmar. Nästa år kommer NBV troligen att segla upp som det fjärde största studieförbundet i Sverige med 1,6 miljoner studietimmar. På fyra år har antalet studietimmar ökat med 600 000.

– Det ligger i vårt uppdrag att nå så många människor som möjligt och för att uppnå det har vi bland annat skurit ner på de centrala kostnaderna med 20 procent, säger Åke Marcusson, förbundsrektor på NBV.

Av de cirka 56 000 personer NBV kommer att ha nått i år, är endast 6 000 medlemmar i nykterhetsrörelsen. Resten kommer utifrån.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Rättelse

Det var Sven Rosell, och ingen annan, som intervjuade professor Bengt Svensson om sprutbytesprogram i Accent nr 7/15.

ULRICA AMBJÖRN

BILDEN

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

Flyktingar. 17 000 ägg har förvarats på IOGT-NTO:s kansli. Äggen är skänkta av Kronägg för att användas i mattälten på Centralstationen och på de tillfälliga flyktingboenden som drivs runt om i Stockholm av kyrkor och ideella organisationer, bland andra IOGT-NTO.

KOMMENTAREN

Alkoholreklam på gymmet

"Ta i lite extra nu, så kan ni ta ett glas till ikväll!". Instruktören peppar oss att öka trycket innan passet är slut och fredagskvällen väntar. Det känns minst sagt märkligt. Vi är här för att träna tillsammans och må bättre. För min del rimmar det illa med alkohol som belöning. Det känns olustigt och i duschen bestämmer jag mig för att ta upp frågan med receptionen.

Kanske hade jag låtit bli om det varit den enda gången det hänt. Tänkt att det var ett undantag, ett individuellt utslag av

dåligt omdöme. Men tyvärr, det har hänt på flera pass. Fyra olika instruktörer, av olika kön och i olika åldrar, har valt att framhålla alkohol som ett skäl att springa lite fortare eller lyfta lite tyngre.

Jag tar upp det inträffade med receptionisten och frågar om gymmet, som har

många anläggningar, har någon alkoholpolicy. Det har vi, säger receptionisten, men det är inte aktuellt att ta upp frågan vid ett personalmöte. För hennes del är samtalet därmed slut. Jag känner mig som en besvärlig typ. Det var inte det bemötande jag förväntat mig.

Vad jag hade velat höra är: "Tack för att du tar upp detta. Vi vill att du ska känna dig bekväm som medlem hos oss. Jag kommer omgående att ta upp det här med vår ledning och våra instruktörer eftersom det är en fråga som berör alla. Jag återkopplar gärna till dig vad som händer."

Nu funderar jag i stället på om jag tränar på rätt ställe.

ULRICA AMBJÖRN

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

Fullsatt i samlingssalen på Zaman-universitetet i Phnom Penh, Kambodja.

FOTO: PIERRE ANDERSSON

"Vi unga behöver alkohollagen"

När IOGT-NTO:s förra förbundsordförande Anna Carlstedt avgick tackades hon av distrikten med en insamling till IOGT-NTO-rörelsens internationella verksamhet. Nu har pengarna nått mottagaren.

ALKOHOL Klockan är bara halv åtta på lördagsmorgonen, men i samlingssalen på Zaman-universitetet i Phnom Penh, Kambodja, är det redan full aktivitet. I dag arrangeras den sjätte kambodjanska ungdomsriksdagen.

Ungdomarna får träning i att debattera och i själva utövandet av demokrati. Detta i ett land vars demokrati ännu är skör, och som fortfarande kämpar med såren från folkmordet på 1970-talet.

– Vi gör det här för att mobilisera unga människor att diskutera politik, säger Yong Kim Eng, chef för organisationen PDP, People Center for Development and Peace, och en av arrangörerna bakom ungdomsriksdagen.

I dag är det förslaget till alkohollag som står på agendan. PDP har länge varit engagerade för att göra lagen till verklighet, bland annat genom att arrangera en rad seminarier tillsammans med den kommission inom parlamentet som har ansvar för frågan. Ett arbete som – precis som dagens ungdomsparlament – har skett med stöd från IOGT-NTO-rörelsen.

– Det lagförslag som togs fram har fastnat på vägen, berättar Yong Kim Eng. Vi misstänker att det beror på inflytande från alkoholindustrin. Den här dagen visar att unga människor vill ha

och behöver lagen.

I dag finns ingen alkohollag i Kambodja. Förslaget innehåller bland annat begränsningar i hur alkohol får säljas, en åldersgräns på 21 år, och en skattehöjning.

– För mig som juridikstudent är det här ett jättebra arrangemang, säger Neang Kosal. Alkohollagen behövs verkligen. Alkohol påverkar så många i det här landet, många dricker för mycket. Men lagen är inte tillräckligt starkt formulerad.

När Anna Carlstedt avtackades på kongressen i Lund i somras arrangerade distrikten en insamling.

– Vi var en arbetsgrupp bland IOGT-NTO:s distriktsordförande som tidigt kontaktade Internationella Institutet för att få ett konkret ändamål. Det kändes mer stimulerande än att bara göra en allmän internationell insamling, berättar Jan-Ove Ragnarsson, distriktsordförande i Östergötland.

Varje distrikt kunde skjuta till pengar, och dessutom arrangerades en auktion under kongressfesten.

Totalt samlades närmare 23 000 kronor in, och nu har pengarna har nu nått sitt mål.

PIERRE ANDERSSON

IOGT-NTO: Nu kan näthandeln med alkohol stoppas

Första steget är att införa främjandeförbudet, menar Johnny Mostarcero, IOGT-NTO:s förbundsordförande.

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

EU-domstolens utslag i det så kallade alkotaxi-målet gör att IOGT-NTO bedömer att Sverige nu får klartecken för att lagstifta mot näthandel med alkohol.

ALKOHOL Alkotaxi är ett estländskt företag som sålt alkohol till finländska kunder via internet.

Varorna har levererats gratis hem till dörren. Verksamheten har stoppats av finsk domstol. Finlands syfte med att ta målet till EU-domstolen var att få ett prejudikat för distanshandeln med alkohol.

Nu ger EU-domstolen Finland rätt med hänvisning till att "människors hälsa och liv ges högsta

prioritet bland de värden och intressen som skyddas genom fördraget".

– Med den här domen har regeringen fått klartecken att gå vidare och agera för att stoppa näthandeln med alkohol och stå upp för en restriktiv alkoholpolitik. Det är särskilt viktigt när flera av näthandelsaktörerna uttryckligen sagt att de vill underminera den svenska alkoholpolitiken. Ett första steg är att införa det redan liggande förslaget om ett främjandeförbud, säger Johnny Mostarcero, förbundsordförande för IOGT-NTO i ett pressmeddelande.

Kanske är det här ett av de områden Gabriel Wikström syftar på när han tidigare svarat Accent att lagstiftningen kommer att vara en viktigare del av det förebyggande arbetet de närmsta åren.

EVA EKEROTH

IOGT-NTO-rörelsen fortsätter vara en del av Världens barn

I RÖRELSE Nu är det klart att IOGT-NTO-rörelsen kommer att vara en av de 14 organisationerna bakom kampanjen Världens barn i tre år till.

– Vi är jätteglada och stolta över att vara en del av kampanjen. Radiohjälpen har beslutat att antalet organisationer bakom Världens barn-kampanjen ska skäras ner från 22 till 14 nästa år. Då var det inte självklart att vi skulle komma med, eftersom vi inte är en av de stora, säger Sara Heine, chef för IOGT-NTO-rörelsens internationella verksamhet.

Anledningen till att IOGT-NTO-rörelsen lyckades behålla sin plats tror Sara Heine kan bero på frågorna som rörelsen arbetar med.

– Vi har en fråga som berör många, men som få andra organi-

FOTO: ARKIVBILD

sationer driver. Det är många som berörs av föräldrars missbruk, men också många barn som har eget missbruk, säger hon.

Bland gatubarn är missbruk av alkohol eller andra droger ett stort problem.

– Många hamnar på gatan på grund av sitt missbruk, men

många av dem som bor på gatan börjar också missbruka, säger hon.

Sara Heine tror också att det har betydelse att så många i rörelsen engagerar sig i kampanjen.

Totalt har runt 45 000 frivilliga ställt upp för Världens barn.

EVA EKEROTH

Uppåt för Miljonlotteriet

I RÖRELSE Lotteriinspektionen har undersökt hur det går för lotterierna i Sverige. De tre första kvartalen 2015 ökade branschen som helhet med en procent. En del spelaktörer minskar i omsättning och andra ökar. En av de aktörer som ökat omsättningen är IOGT-NTO:s Miljonlotteriet.

Miljonlotteriet har de senaste åren gått sämre än tidigare, men kanske är trenden på väg att plana ut. Mellan januari och september i år omsatte lotteriet 226 miljoner, vilket är en ökning med 3 procent jämfört med samma period förra året. Särskilt nätspelet går bättre, där har omsättningen ökat med 22 procent.

NATHALIE C. ANDERSSON

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

Alkohol negativt för HIV-arbetet

ALKOHOL Alkohol påverkar varje led i arbetet mot HIV negativt. Det slår amerikanska forskare fast.

Alkohol bidrar till att HIV-infektionen utvecklas snabbare hos smittade personer, att spridningen ökar, och inverkar negativt på behandlingen. Det skriver en grupp forskare i en artikel publicerad på UNAids Science now.

Forskarnas anser att alkoholkonsumtionen måste minska för att öka såväl effektiviteten i behandlingen som i den förebyggande verksamheten, och på så vis minska smittspridningen.

EVA EKEROTH

55%

känner att de förväntas dricka när de festar med jobbet. Källa: IQ

80%

tycker inte att alkohol är en viktig ingrediens för teamkänslan på jobbet. Källa: IQ

Nio av tio stöder förbud mot eget bruk

NARKOTIKA En klar majoritet av svenskarna vill att eget bruk av narkotika ska vara förbjudet. Det visar en undersökning som TNS Sifo gjort på uppdrag av Svenska Carnegie Institutet.

Av de tillfrågade anser 91 procent att förbudet ska vara kvar, 7 procent vill inte ha kvar det, övriga svarar vet ej. När Carnegie institutet lät ställa samma fråga år 1998 var stödet för förbudet 95 procent.

Yngre är något mindre restriktiva än äldre, i åldersgruppen 15–29 år svarar 86 procent att de stöder förbudet.

Starkt stöd återfinns bland kvinnor. I åldrarna 50–64 år stöder 97 procent förbudet, bland män i samma åldersgrupp 93 procent. Skillnaderna mellan olika yrken och utbildningsnivåer är litet, men stödet bland egenföretagare är något lägre: 86 procent.

I Norrland är de svarande mer restriktiva, 94–95 procent, likaså i södra Sverige, 94–96 procent. Stödet är något lägre i Stockholmsområdet, 82 procent, och Göteborgsområdet, 88 procent. I Malmöområdet däremot är hela 95 procent av de tillfrågade för att behålla förbudet.

SVEN LILJESSON/DRUGNEWS

"Nu vet jag hur man kan påverka alkoholnormen"

Sandra Thörnqvist är en av de 78 medlemmar som deltog i IOGT-NTO:s verksamhetsforum. En helg fylld av seminarier och erfarenhetsutbyten som gav henne mersmak.

RÖRELSE – Jag kan absolut tänka mig att åka på liknande arrangemang, säger Sandra Thörnqvist, som kom till verksamhetsforum på Tollare folkhögskola tillsammans med sju andra från kamratstödet i Katrineholm.

Hon är medlem i IOGT-NTO sedan april i år, och berättar att hon inte funderat så mycket på sådant som till exempel alkoholnormen tidigare.

– Nu har jag fått kunskap och tankar om hur man kan påverka alkoholnormen. Jag var på seminariet om måttlig konsumtion, och det är tydligt att det behövs en minskning av alkoholkonsumtionen både i Sverige och resten av världen, säger hon.

För Sandra Thörnqvist var möjligheten att utbyta erfarenheter med andra kamratstöd en viktig del av helgen. Något som hon önskar mer av i framtiden är kunskap om hur man kan arbeta med blandmissbruk.

– Många är blandmissbrukare så jag skulle gärna se mer fokus också på andra typer av droger än alkohol.

Mål för årets verksamhetsforum var att locka fler medlemmar som inte deltagit tidigare, att nå fler medlemmar från nya medlemsgrupper, och att jobba med begreppet stolthet.

Sandra Thörnqvist, trött men nöjd.

– Vi nådde samtliga mål. Det var en blandning av gamla och nya medlemmar, ett brett utbud av seminariepass och många deltagare uttryckte att de var nöjda efter passen, säger Anders Karlsson, utvecklingskonsult, som tillsammans med Ulrika Jansson (även hon utvecklingskonsult) ansvarar för programmet.

Seminariepassen spände över ett brett fält – från grunderna i alkoholpolitik och vilka frågor som är på den politiska agendan – till IOGT-NTO:s sociala plattform och hur det internationella arbetet påverkar ute i världen. Hela sista dagen ägnades åt begreppet stolthet, och om hur medlemmar som är stolta över sitt medlemskap skapar engagemang.

Dagen inleddes med att Sofia

Modigh, IOGT-NTO i Sollentuna, berättade om föreningens flyktarbete. Hon berättade om vad som görs på plats, men också att många medlemmar från olika delar av landet hör av sig och hjälper till, till exempel genom att samla in pengar.

Programmet avslutades med en knytkonferens på temat "Det här gjorde vi bra – då och nu", där deltagarna höll 20-minuterspass och berättade om olika aktiviteter och verksamheter som bedrivs runtomkring i landet.

– När vi avslutade i dag konstaterade vi att det finns massor av tankar kring den egna stoltheten och hur man kan arbeta för att fler ska känna sig stolta över sitt medlemskap, säger Anders Karlsson.

ULRICA AMBJÖRN

FOTO: ULRICA AMBJÖRN

Nina Gual årets förebyggare

Nina Gual, Polismyndigheten, har utsetts till Årets förebyggare av CAN, Centralförbundet för alkohol- och narkotikaupplysning.

FÖREBYGGANDE Nina Gual har utsetts till Årets förebyggare för sina insatser med att införa barnperspektivet i polisens drog- och förebyggande arbete. Hon är märkbart glad över utmärkelsen, som delades ut under konferensen Förebygg nu i november.

– Jag och mina kollegor får genom detta ny kraft att fortsätta bidra med vårt perspektiv, och göra vad vi kan för att även andra aktörer kan komma in tidigare i familjers liv än i dag, säger hon till Accent.

Utmärkelser för Årets förebyg-

Glad vinnare.

FOTO: ULRICA AMBJÖRN

gande insats, Årets ideella organisation och Årets förebyggande kommun delades också ut. Årets förebyggande insats tilldelades "ANDT på schemat", ett program som utvecklats av Borlänge kommun och Länsstyrelsen i Dalarnas län. De har arbetat fram ett metodmaterial som lyckas höja elevernas förmåga till källkritik när det gäller alkohol, narkotika, dopning och tobak.

Priset Årets förebyggande kommun gick till Skellefteå kommun, som lyckats bygga upp ett långsiktigt preventionsarbete inom ANDT. Juryn imponeras av att de arbetar strategiskt, både med övergripande mål och med mål utifrån lokala behov. Arbetet bygger också på politiska beslut och funktioner i stället för enskilda personer.

Till Årets ideella organisation har juryn valt KSAN, Kvinnoorganisationernas samarbetsråd i alkohol- och narkotikafrågor, som får priset för sitt arbete med att förebygga ohälsa och missbruk bland flickor och kvinnor. KSAN tog tillfället i akt att vid prisutdelningen lansera en namninsamling för att Sverige ska gå i bräschen för en global alkoholkonvention.

ULRICA AMBJÖRN

50 000 kronor till nykter after work

RÖRELSE Kung på dansgolvet, inte i baren. Det är konceptet för Klubb NKTR – en nykter after work med fokus på dans – som drar igång i Helsingborg i vinter. Initiativet har belönats med 50 000 kronor från Visionsfonden för att tillföra något nytt i stadens nöjesliv. Helsingborgarna Kjell Gullberg, Camilla Elisson och Raffe Bergvall slog sina kloka huvuden ihop och kom fram till att ett nyktert after work på fredagar mellan 17 och 20 skulle vara värt att prova. Nu jagar trion, med hjälp av de 50 000 kronor som de fått av Visionsfonden, en lämplig lokal. Marknadsföringen sker främst via sociala medier, affischering och mun mot mun-metoden.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Alkoholen och samhället – Skador i andra hand

För tredje året i rad ger IOGT-NTO och Svenska Läkaresällskapet ut en forskningsrapport på temat alkohol. Temat för 2015/2016 är alkoholens skador i andra hand, ett relativt ovanligt begrepp som handlar om de skador som drabbar samhälle och individer kring den/de som dricker alkohol.

Ladda ner eller beställ rapporten på iogt.se/forskningsrapporten

Madeleine och döttrarna har försonats

Utåt sett levde Madeleine Swartz det perfekta livet med pengar, status, ett vackert hem, en framgångsrik man och två söta döttrar. Men bakom fasaden dolde sig en dysfunktionell familj – Madeleine var alkoholist.

TEXT **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN**
FOTO **JONAS ERIKSSON**

Efter många svåra år har de försonats.
Från vänster: Michaela Wendt, Madeleine Swartz och Mathilde Swartz.

I dag är hon nykter, utbildad alkoholterapeut och författare till en ny bok om medberoende *"Res dig – läk ditt medberoende"*, i vilken också döttrarna medverkar.

Madeleine Swartz är uppvuxen i en diplomatfamilj och bodde periodvis utomlands under barndomen. När hon blev äldre gick hon på internatskola. Hon blev tidigt van vid att alkohol är en självklar del av ett gott liv.

– Man kan säga att jag är uppvuxen på ett cocktailparty. En drink fixade det mesta och halsont botades med en slurk cognac. Alkoholen var väldigt närvarande i min familj och jag hade en sårbarhet för detta. Barn gör ju inte som föräldrarna säger, utan som de gör. Jag kan förstå att jag utvecklade alkoholism, säger Madeleine Swartz.

Hon minns hur hennes pappa alltid sa att nykterister kan man inte lita på.

– Jag tog det till mig som en sanning. Alla vi kände och umgicks med drack. Det fanns inga andra alternativ, så för mig blev alkoholen något naturligt och självklart. Min pappa var storkonsument, och på mammas sida av släkten finns alkoholism, men detta var inget som man talade om. Det viktigaste var att hålla fasaden utåt, att aldrig tappa stilen eller visa sig svag, säger Madeleine, som redan i unga år, då hon bodde på internat, utvecklade en osund fixering vid alkohol.

Det var inte så att hon söp, men hon hade större fokus på alkohol än sina kamrater. Det var väldigt viktigt med fin champagne och årgångsviner och hon inkluderade alkohol i många sammanhang – precis som hon hade lärt sig hemifrån.

Så småningom träffade Madeleine en man som också drack för mycket, men

det var inget hon reflekterade över. Hon tyckte bara att det var trevligt och socialt.

– Jag levde i total förnekelse. I början drack vi tillsammans, men senare smög vi för varandra. Jag drack en massa vin och var samtidigt känslomässigt helt avstängd. Vi pratade och gjorde saker ihop, men vi talade aldrig med varandra på riktigt. Vi hade ett ytligt förhållande och undvek svåra samtal, säger Madeleine sakta och berättar att hon under hela den här tiden höll fasaden uppe.

Ingen utomstående kunde ana att hon, som oftast var den som körde hem efter en festkväll, öppnade en flaska vin i sin ensamhet efter att maken ramlat i säng.

– Mitt missbruk smög sig på. Men jag saknade insikt och hade inga verktyg att rå på mitt problem. I stället accelererade behovet av att dämpa ångest och stress med alkohol. Jag jobbade deltid på ett företag i Perstorp och spelade rollen som den duktiga hustrun.

När Madeleine var 29 år föddes hennes första barn Mathilde. Två år senare kom Michaela. Men moderskapet blev inget incitament att avstå från alkohol. Hon fortsatte som hon alltid gjort. 35 år gammal förstod hon äntligen att hon drack för mycket, men visste inte hur hon skulle komma till rätta med problemet. Så hon blundade och drack vidare.

– Åren mellan 35 och 40 drack jag vin varje dag. Jag var alltid lite berusad och aldrig fullt närvarande. Ändå tyckte jag att jag var en välfungerande, engagerad mamma.

Men trots att Madeleine kämpade för att hålla skenet av den perfekta familjen uppe, trillade hon dit offentligt några gånger på grund av sitt drickande. Hon

Fakta. Madeleine Swartz

Namn: Madeleine Swartz.

Ålder: 55.

Bor: i Stockholm.

Familj: döttrarna Mathilde och Michaela, särbon Håkan.

Gör: Utbildar chefer/ledare och terapeuter, föreläser, leder terapi enskilt och i grupp, specialkompetens inom medberoende. Alkohol- och drogterapeut, författare till boken "Res dig – läk ditt medberoende" som kan beställas på www.nyasteget.se. För varje såld bok går 10 kronor till trygga Barnen, som Madeleine Swartz samarbetar med.

"Även om vi inte fattade att
mamma drack för mycket så
kände vi ju att något var fel."

MATHILDE SWARTZ

åkte bland annat fast för rattfylleri med barnen i bilen och skickades på behandling. Men så snart hon kom hem igen föll hon in i gamla mönster.

– Jag tyckte inte att jag hade problem och fortsatte att dricka som om ingenting hade hänt. Det var först när min man slängde ut mig som jag tvingades till insikt. Det var det bästa han kunde ha gjort. 40 år gammal flyttade jag hem till mina föräldrar i Stockholm och blev tvungen att ta tag i mitt liv. Jag hade nått min botten och förstod att om jag inte slutar att dricka så dör jag.

Madeleine tystnar och vilar blicken på de nu vuxna döttrarna, Mathilde Wendt, 26 år, och Michaela Swartz, 24 år. För i den här historien finns inte bara Madeleine utan också – i allra högsta grad – hennes barn. I boken beskriver Michaela hur hon redan som 6-åring tog på sig ansvaret för sin mammas välbefinnande: *”Jag ville till varje pris att min mamma skulle må bra,*

och gick, men de kände sig ofta ensamma och övergivna.

– Jag önskar att vi inte hade bott i ett fint hus, för det gjorde att ingen i vår omgivning kunde ana att vi hade problem. Allt såg perfekt ut på ytan, säger Mathilde.

När Madeleine flyttade till Stockholm blev hon tvungen att lämna kvar döttrarna i Skåne, hos pappan.

– Det var tungt och efter ett halvår, när insikten om mitt tidigare leverne kom i kapp mig, drabbades jag av samvetsqual och skamkänslor. För att kunna tillfriskna hade jag massor att göra upp med och det var smärtsamt. Som tur var lärde jag känna en kvinna genom AA, som jag gick på, och hon hade haft en situation som liknade min. Hon hjälpte mig att orka kämpa vidare, säger Madeleine, som ständigt tänkte på sina döttrar och hur de hade det.

Det visade sig att det inte var så bra och efter två års separation ville Madeleine att Michaela skulle flytta till henne i Stockholm.

hemifrån tvivlade jag på att hon skulle hjälpa mig. Men det gjorde hon. Och hon kom ner och fixade inför min studentexamen, säger Mathilde med ett litet leende.

Efter många såriga år och mödosamt arbete hittade mor och döttrar till sist tillbaka till varandra igen. De har försonats. Madeleine valde – som ett sätt att gottgöra – att inte flytta ihop med sin nye man Håkan förrän Michaela flyttat hemifrån. Hon ville kunna vara hundra procent närvarande för sina barn så länge de behövde henne, och ville inte tvinga på dem en ny ”pappa” efter allt som de gått igenom på grund av henne.

– Jag tycker att vi i dag har en fantastisk relation alla tre, säger Madeleine och får nickande bifall av döttrarna.

– Ja, vi har högt i tak och har fått en djup förståelse och respekt för varandra. Vi vågar ta tag i problem som uppstår och prata om dem, säger Mathilde.

Både hon och systemen kan se att medberoendet har fått konsekvenser i deras liv. Men de negativa konsekvenserna har de i dag till stor del lyckats vända till positiva genom att gå i terapi.

– Jag har lärt mig att ta tag i saker och ta ansvar för mitt liv. Jag har också lärt mig att våga släppa på kontrollen. Dessutom ödslar varken jag eller Michaela tid på ytliga relationer, säger Mathilde, och stryker sin syster lätt över armen.

Det märks att de har ett starkt band. Mamma Madeleine ler. Hon har i dag försonats med sin egen skam och skuld och vinnlägger sig om att inte överkompensera på grund av dåligt samvete.

En tid efter att hon blev nykter utbildade hon sig till alkohol- och drogterapeut med inriktning på medberoende, vilket hon har arbetat som det senaste decenniet.

Att låta döttrarna medverka i boken kändes självklart och rätt. Deras perspektiv ger den ytterligare en viktig dimension. För när en förälder missbrukar är det hela familjen som behöver hjälp. Och barnen far ofta väldigt illa.

– Det finns mycket hjälp att få för den som missbrukar, men betydligt mindre för de anhöriga. Det är utifrån mina kunskaper och egna erfarenheter som jag har skrivit den här metodboken, i nära samarbete med mina döttrar, säger Madeleine.

Bokens målgrupp är de som jobbar med beroende och medberoende. Men också den som själv är medberoende har behållning av att läsa den. ■

”Det finns mycket hjälp att få för den som missbrukar, men betydligt mindre för de anhöriga.”

MADELEINE SWARTZ

för då mädde jag bra. Glad mamma, glad Michaela. Ledsen mamma, ledsen Michaela. Vi levde i symbios”. När hon blev äldre gjorde Michaela vad som helst för att anpassa sig och få människor att älska henne. Men hon hade ingen aning om vem hon själv var och vad hon ville. Det skulle ta henne många år och hårt arbete för att hitta sig själv igen.

– Även om vi inte fattade att mamma drack för mycket så kände vi ju att något var fel. Det dysfunktionella är de enda referensramar man har när man växer upp i ett hem med missbruk, och för oss var det bara så det var. När våra föräldrar sa till oss att ”alla andra är dumma i huvudet”, så trodde vi på det, säger Mathilde och tillägger att familjen Wendt genom sin särställning i lilla Perstorp från start var ”annorlunda”.

Familjen bodde i ett stort hus och hade det gott ställt. Mathilde berättar att hon och systemen fick mycket frihet under ansvar – på gott och ont. Barnflickor kom

– Jag ville inte flytta och satte mig på tvären på alla sätt. Mamma behandlade mig med kärlek och förståelse – och jag hatade det. Jag började testa gränser för att se om hon stod kvar. Det var en jobbig tid, säger Michaela, som minns hur sur hon var över att tvingas gå i en grupp för barn till föräldrar som dricker för mycket på Ersta Vändpunkten.

Men tjejgruppen skulle visa sig bli en riktig vändpunkt för Michaela, och snart insåg hon måste börja bygga en egen identitet för att tillfriskna från sitt medberoende. Hon slutade att revoltera mot allt och alla och fokuserade på att må bättre.

Mathilde, som stannade kvar i Skåne, men flyttade hemifrån tidigt, hade å sin sida stängt av alla känslor för sin mamma. Hon litade inte på henne och ansåg sig inte behöva henne.

– Jag kände mig enormt sviken och var länge skeptisk. Långt efter att mamma blivit nykter letade jag efter ölburkar hemma hos henne. Och när jag flyttade

Över 75 miljoner till Världens Barn

Vi vill rikta ett stort TACK till alla er som skramlat med bössor och tillsammans med tiotusentals andra frivilliga har samlat in 15–20 miljoner kronor. Världens Barn-galan i SVT1 samlade in fantastiska 43,4 miljoner kronor och sammantaget är årets insamling nu uppe i hela 75 miljoner kronor.

Vi, IOGT-NTO-rörelsen, använder pengar från Världens Barn-insamlingen till att stödja barn och unga som har det tufft i Kenya, Burundi, Tanzania, Kambodja, Thailand och på Sri Lanka. Tusentals barn får ett bättre liv – Tack!

Världens Barn

IOGT-NTO-RÖRELSEN

Betala din medlemsavgift 2016

Snart är det dags att betala medlemsavgiften till IOGT-NTO för 2016. I början av januari får du ett brev med information om olika betalningssätt så att du själv kan välja hur du vill betala. Håll utkik efter brevet med inbetalningsavi!

Var en del av IOGT-NTO – betala din medlemsavgift!

Boka första veckan i maj!

Under Folknykterhetens vecka sprudlar det av aktiviteter i våra distrikt och föreningar. Under den första veckan i maj kan du ta chansen och berätta för fler om vårt arbete mot alkoholindustrin, bjuda på någonting alkoholfritt eller välkomna nya medlemmar till vår gemenskap.

Boka 2–8 maj redan nu, mer information och material kommer senare!

NY SPELPOLITIK HOT MOT FOLKRÖRELSENA

I den svenska spelpolitiken har folkrörelserna hittills haft en särställning. **Nu är spelmonopolet på väg bort** – och kanske därmed också en av få oberoende finansieringskällor för föreningslivet.

TEXT **PIERRE ANDERSSON**

Civilminister Ardalan Shekarabi till-
satte nyligen en utredning om svensk
spelpolitik. Den kom knappast som en
överraskning för någon. En utredning utlo-
vades strax efter valet, sedan kom budget-
kaoset emellan och den blev fördröjd.

Beställningen till utredaren presentera-
des i en debattartikel i DN den 22 septem-
ber: "Genom att öppna för konkurrens och
införa ett licenssystem ska staten återta
kontrollen och stänga ute oseriösa aktö-
rer", skrev Ardalan Shekarabi. Bort med
spelmonopolet, in med statliga licenser för
privata aktörer.

Bakgrunden är att spelmonopolet knap-
past kan sägas vara ett monopol längre.
Utländska spelbolag har under de senaste
15 åren kapat åt sig 20 procent av markna-
den enligt Lotteriinspektionens statistik.
Svenska Spel har 44 procent, ATG ytter-
ligare 19 procent. Svenska Postkodfören-
ingen har 11 procent av den svenska spel-
marknaden och övriga föreningsknutna
lotterier (varav IOGT-NTO:s Miljonlot-
teriet är ett) delar på de återstående sex
procenten.

– Vi tycker att det är bra att det görs
en grundlig utredning av spelmarknaden,
säger Erik Wagner, tillförordnad generalse-
kreterare på IOGT-NTO. Vi har en gammal
skyddspolitik som vi i grunden tycker är
bra, men som håller på att bli omsprungen
av omvärlden. I praktiken är marknaden
i dag oreglerad.

Erik Wagner.

"Det blir värre
för framtidens
folkrörelser."

ERIK WAGNER

Försvinner monopolet och det undan-
tag som folkrörelserna haft i lagstiftningen
kommer konkurrensen på marknaden att
öka ytterligare. Klarar de föreningsdrivna
spelen – inklusive IOGT-NTO:s Miljonlot-
teriet – att hävda sig?

– Det är klart att det här påverkar IOGT-
NTO:s ekonomi. Om man väljer att öppna
upp för privata aktörer på spelmarknaden
så ändrar man en viktig tradition när det
gäller föreningslivets- och folkrörelsernas
finansiering. Vi som redan är etablerade på
marknaden klarar oss kanske, det blir värre
för framtidens folkrörelser.

Erik Wagner är av flera skäl tveksam
till att ett licenssystem är den bästa
vägen att gå.

– Vi ser inte att det skulle lösa alla pro-
blem. Vissa aktörer skulle fortfarande välja
att inte gå in i ett sådant system och då
måste man hitta verktyg för att stänga dem
ute från den svenska marknaden. Då kan
man ju lika gärna använda dessa verktyg
för att stänga ute alla aktörer som går utan-
för det spelmonopol vi har i dag.

Skulle det svenska monopolet kunna
försvaras genom att man helt enkelt stäng-
er ute utländska aktörer? I en värld där allt
mer spel sker över internet är det svårt.
Ett starkt främjandeförbud (att inte till-
låta marknadsföring av spel utanför licens-
system eller monopol), bankförbud, eller
till och med blockering av spelsajter har
nämnts i diskussionen.

En expertrapport lämnad till Finans-
departementet i februari i år förespråkar
ett licenssystem liknande det som infördes
i Danmark för några år sedan. Reso-
nemangen i rapporten utgår främst från
behovet att ha en större del av spelmark-

"Det finns få sätt
för organisatio-
nerna att få in
egna pengar
som inte
är öron-
märkta."

ERIK WAGNER

naden "under svensk kontroll" och på så sätt säkra framtida intäkter till statskassan:

"En fortsatt traditionell reglering riskerar att ytterligare försvaga uppfyllnaden av de svenska spelpolitiska målen. /.../ de närmaste 10–15 åren riskerar kontrollen över marknaden att urholkas från 85 till 72 procent av den totala spelkonsumtionen, och över-skottet minskar från 48 till 41 procent av den totala spelkonsumtionen."

Enligt rapporten skulle en sådan utveckling medföra en framtida förlust av intäkter till den statliga budgeten med upp till 1,4 miljarder kronor per år.

Expertrapporten säger dock ingenting om den andra funktionen som monopolen har: att skydda folket från spelberoende, aggressiv marknadsföring och så vidare.

– Spelberoendet ökar, säger Erik Wagner. Det här är ju en fråga vi har jobbat med länge, just eftersom vi har en egen spelverksamhet. Vi tycker att vi sköter den med bravur, men det verkar svårare för de aktörer som drivs av ett privat vinstintresse. Det blir helt andra drivkrafter.

IOGT-NTO:s främsta argument i speldebatten handlar dock just om möjligheten för civilsamhället att skaffa oberoende finansiering.

– Det finns få sätt för organisationerna att få in egna pengar som inte är öronmärkta till specifika ändamål, säger Erik Wagner. Vi har en tradition i Sverige där många och ganska stora organisationer skaffar finansiering via spel. Det sker under hårda regleringar och spelformerna är ansvarsfulla.

I regeringens direktiv till spelutredningen finns föreningslivet med på ett hörn. Utredaren ska "belysa förslagets effekter för det allmännyttiga föreningslivet".

– Från början handlade diskussionen i Sverige bara om hur man bäst skulle säkerställa skatteintäkterna från spel, säger Erik

Wagner. Nu tycker jag att regeringen lyssnar in civilsamhället bättre. Om regeringen ändå bestämmer sig för ett licenssystem krävs andra reformer för att säkerställa finansieringen av ett starkt och oberoende civilsamhälle, en viktig del av vår demokrati. ■

Fakta. Det svenska spelmonopolet

Det svenska spelmonopolet sträcker sig tillbaka till 1934. AB Tiptjänst (då privatägt) fick monopol på tippning, en spelform som importerades från England. Tiptjänst blev sedermera statligt och slogs 1997 samman med statliga Penninglotteriet och blev Svenska Spel.

2014 drog Svenska Spel in drygt 5,3 miljarder kronor till staten. Fram till 2009 gick en viss del av vinsten automatiskt till Riksidrottsförbundet, men den kopplingen är idag borttagen. Statens anslag till idrot-

ten ligger dock kvar på ungefär samma nivå: omkring 1,7 miljarder kronor per år.

Under 2014 gav Miljonlotteriet ett över-skott på 72 miljoner kronor till IOGT-NTO.

I dagens lagstiftning finns ett undantag som gör att ideella föreningar kan bedriva spelverksamhet vid sidan av monopolen. De största aktörerna från den ideella sektorn är Postkodlotteriet, Folkspel (som bland annat arrangerar Bingolotto), IOGT-NTO:s Miljonlotteriet och SAP/SSU:s lotterier.

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

accent

IOGT-NTO

Veckan 4

NR 1 — 13 APRIL 1965

FÖRENINGSSUNGDOM HAR VISAT VÄGEN I FREDSKÄRSJABB

Det var i fredags som den första av de tre första fredskärsjabbarna hölls i Stockholm. Den var en stor succé och det var många som kom och såg. Det var också mycket roligt och det var en stor framgång för föreningen.

NR 4 • 24 feb 1984

accent

Sju distrikt skolar femtio instruktörer

I sju distrikt har sju instruktörer utbildats till att undervisa i dans. Det är en stor framgång för föreningen och det är mycket roligt för alla som deltar i kursen.

Klarar sig

Det är en stor framgång för föreningen och det är mycket roligt för alla som deltar i kursen.

Det är en stor framgång för föreningen och det är mycket roligt för alla som deltar i kursen.

GRATTIS till guldet GUNDE!

Det är en stor framgång för föreningen och det är mycket roligt för alla som deltar i kursen.

FRED och folkrorelser

Det är en stor framgång för föreningen och det är mycket roligt för alla som deltar i kursen.

VETLANDA där har man snurr på VERKSAMHETEN

Det är en stor framgång för föreningen och det är mycket roligt för alla som deltar i kursen.

Det är en stor framgång för föreningen och det är mycket roligt för alla som deltar i kursen.

Det är en stor framgång för föreningen och det är mycket roligt för alla som deltar i kursen.

accent

NR 18 — 3 OKT. 1975
IOGT-NTO UNF SLN

Beklämmande resultat av UNF:s ölrazzior

UNF:s ölrazzior har blivit en stor succé och det är mycket roligt för alla som deltar i kursen.

ACCENT

NR 6, 16 mars 1980

accent

IOGT-NTO NR 8/15
1985
1000000

12 495 NYA MEDLEMMAR
DÖD MEN INTE SAKNAD
SPRÄKOR FÖR MÄNSKLIGHET
KADRILJ OCH ENDORFINER
MOGEN UNGDOM
IQ-SNÄLI

Utan hem

2000 BARN HEMLÖSA I SVERIGE

ACCENT

Ulf Larsson talar ut om spriten och TV-karriären

Mittsupplaget

TULLEN MASSAVSKEDAR Sida 8 KNARKBUSSEN KOMMER Sida 8-9

accent

VODKAD

EN PÅGÅENDE RYSK

8 TIPS FÖR EN INTEGRERAD FÖRENING

accent

50 ÅR I RÖRELSE

Det var läsarna som, genom en tävling, namngav Accent. En titel som tidningens redaktörer i 50 år strävat efter att leva upp till. **Accent betyder betoning.** Men också tryck, färgklick och krydda.

En tidnings resa

I år är det 50 år sedan Accent föddes 1965. Föregångarna var IOGT:s tidning Reformatorn och NTO:s Ariel. Följ med på en tidningsresa genom fem decennier som visar att många frågor är, om inte eviga, så i varje fall evigt aktuella.

TEXT: **ULRICA AMBJÖRN**

I Accents allra första nummer topas förstasidan av nyheten att 30 ungdomar (de yngsta 22 år) ska rekryteras och utbildas på Tollare folkhögskola för uppdrag inom fredskåren i Etiopien och Zambia hösten 1965. Meningen är att de ska arbeta som lärare inom snickeri och mureri. Insatsen debatteras livligt i Sverige. Bland annat höjs kritiska röster som varnar för att fredskårens arbete ska "komma att utmärkas av av förhållandet rik givare – fattigt mottagare" och därmed "ett icke önskvärt välgörenhetsförhållande." En av kritikerna är journalisten Marianne Höök som i Veckojournalen skriver att "Med välgörenhet har inga sociala missförhållanden lösts." I Accentredaktionens avslutande kommentar konstateras dock att "Med tillförsikt, entusiasm och förväntan följer ej minst svensk folkrörelseungdom fredskårens framväxt."

I ett debattinlägg på samma förstasida efterlyser Harry Östlund en vidgad kulturdebatt. Han skriver att man inte får stanna vid enskildheter som mellanölsfrågan, och att "Nykterhetsrörelsens gläfs och bett i hasorna verkade snarare pådrivande än hindrande", eftersom mellanölets vänner redan från start varit fixerade i sitt ställningstagande och aldrig varit intresserade av en debatt. På förstasidan finns också en uppmaning att delta i "den lekande lätta semester-sysselsättningen Rally Accent", där de tävlande under semesterresan ska samla tio kontrollmärken och därmed utlovas chansen att vinna fina priser.

"En folkrörelse som är gammal nog att ha en egen historia, har därmed också en psykologisk belastning." Så inleds Accents första ledare, som i nästa

mening fastslår att därmed följer en skyldighet att emellanåt nollställa sig själv och självkritiskt granska de egna metoderna och argumenten. Slutklämmen lyder: "Accent är ett uttryck för den svenska nykterhetsrörelsens vilja att söka sig nya vägar och mer rationella arbetsformer."

1965

Hon basar bland idel herrar IOGT-tös leder Folksam-råd

[illegible]

The pit will reach such a depth that it will be impossible to dig it out.

"Hundratal av innerstadens och förorternas ungdomar driver omkring i gränderna."

NR 8/2015 **ACCENT** 25

1975

UNF:s, Ungdomens nykterhetsförbund, mellanölsrazzia visar att det är fritt fram för underåriga att köpa mellanöl i 61 av de 77 besökta butikerna. Trots att den tidigare frivilliga 18-årsgränsen för inköp numer är lagstadgad är det fortfarande illa med efterlevnaden. UNF:s förbundssekreterare Sven-Erik Alfredsson kräver, med hela nykterhetsrörelsen bakom sig, kraftfulla åtgärder – sänkt alkoholhalt, eller ännu hellre att mellanölet slopas helt. Året därpå beslutar riksdagen, med knapp majoritet, att öl med högre alkoholhalt än 2,8 viktprocent (motsvarande dagens 3,5 volymprocent) inte får säljas i butik efter den 30 juni 1977. En seger för nykterhetsrörelsen som drivit frågan i mer än ett decennium.

1975 utropas som det första internationella kvinnoåret av FN, och sedan dess har också den 8 mars officiellt firats som den internationella kvinnodagen. Det ger inget omedelbart genomslag i Accent, i tidningen syns och hörs främst män. I en kort artikel i nr 2, rapporteras dock att IOGT-NTO i Lidköping "hyllar det internationella kvinnoåret på sitt eget vis", ur texten:

"Vid årsmötet beslöt man att befria damerna från den så kallade serveringskommittén. Istället valdes enbart herrar till denna av hävd typiskt kvinnliga arbetsuppgift. Om ordningen skall återgå till det normala när kvinnoåret är till ända framgick inte av förhandlingarna."

accent

NR 18 — 3 OKT. 1975
 IOGT-NTO UNF SLN

Beklämmande resultat av UNF:s ölrazzior

UNF:s mellanölsrazzia för några år sedan visade helt enkelt den förtärliga överkonsumtionen om 18-årsgränsen. Den blev lagstadgad, men efterlevs fortfarande inte. UNF:s sekretariatets senaste undersökning visade att det skulle vara bara någon procent av butikerna som misstänker mellanölsrazzian. Detta beklämmande resultat får den som dagligen möter missbrukproblemen. UNF:s skriftserie i oktober över hela landet ger helt andra bilder. Av 77 butiker som fick besök av UNF:s "ölspektatörer" var det fritt fram för köp av mellanöl i 61 av 77 butiker. Detta är ett beklämmande resultat för den som dagligen möter missbrukproblemen. — Kravet på riksdagen på kraftfulla åtgärder mot mellanölet är än en gång aktuellt, framhåller UNF:s förbundssekreterare Sven-Erik Alfredsson. Sänkt alkoholhalt eller ännu hellre slopa mellanölet helt. Det är krav från nykterhetsrörelsen och från merparten av APU:s remissinstanser. Det är krav som inte längre kan negligeras. Bilden: År 1971 företogs undersökning över hela Sverige av UNF. Resultatet av den då är lika beklämmande som nu.unga människor har ingen svårighet att köpa mellanöl i livsmedelsbutiker.

Läs i detta nr om Den dubbla undernäringen sid 3 • Landet långt borta - Nya Zeeland sid 4 • UNF:s fisknätfabrik igång sid 6 • Bokhösten startat sid 13 • Pigga veteraner sid 20

I nr 19 samma år är toppnyheten att en dr H David Archibald från ett alkoholforskningsinstitut i Kanada framför att alkohollagstiftningen måste bygga på vederhäftig forskning: "I dag är det alltför mycket som sker på känn eller på grundval av tro", säger han. I samma utgåva rapporteras också att IOGT-NTO:s verksamhet vid Lotteribyrån i Mölnlycke (i dag Miljonlotteriet) ökar och att den nu, "efter noggranna undersökningar", fått en egen dator!

"Sven-Erik Alfredsson kräver kraftfulla åtgärder – sänkt alkoholhalt, eller ännu hellre att mellanölet slopas helt."

1984

"Grattis till guldet Gunde!" utropar Accent på förstasidan i nr 4, 1984. Mamma Gunnel Svan uppges också jubla hemma i Dala-Järna. Enligt artikeln är det hon som först tagit med sonen till juniorföreningen, därefter till UNF, och sedan anmält honom som medlem i IOGT-NTO. Gunde föreslås bli Årets UNF:are.

I nr 12-13 ges utrymme åt att IOGT-NTO och Blå bandet är bekymrade över att konsumtionen av vin har ökat och gör gemensam sak, och på Folknykterhetens dag drar den folkkära artisten och nykteristen Tjadden Hällström stor publik i de norra delarna av landet.

Accent tar också upp frågan från arga medlemmar om IOGT-NTO:s informationschef Kalle Gustafsson "tappat förståndet" genom att ge sig på drottning Silvia. Frågan har sin upprinnelse i att en tonåring kontaktat Aftonbladets lokalredaktion i Jönköping, dit bland andra kungaparet bjudits in för att fira Jönköpings jubileum. Pojken har uppgett att de skålande gästerna som syntes i tv lett till att hans pappa fick ett återfall i sin alkoholism. När Aftonbladet så vänder sig till Kalle Gustafsson och efterfrågar IOGT-NTO:s kommentar är hans svar att IOGT-NTO inte ställer andra krav på kungahuset än på andra kändisar. Nämligen att de måste försöka leva upp till kravet att vara goda föredömen.

Detta leder till en helsida i Aftonbladet med bilder på ett drickande kungapar och rubriken "Ta ert ansvar! IOGT-bas till storms mot kungaparet." Nyheten får stort genomslag – också i övriga nordiska länder. Till Accent säger Kalle Gustafsson att han "tröstas sig med att Aftonbladets upplaga snart är så liten att tidningen måste läggas ned."

Samma år uppmärksammas också på ledarplats den sydafrikanska apartheidpolitiken och Accent uppmanar till bojkott: Alla som verkligen erkänner att alla människor, oavsett ras och hudfärg är lika värda, bör driva sin egen bojkott och inte köpa sydafrikanska varor.

"Ta ert ansvar! IOGT-bas till storms mot kungaparet."

1995

Accents läsare har ända sedan tidningens start uttryckt att de vill läsa om "helnyktra människor som lyckats". I tidningen börjar också utrymme ges för reportage om människor som har haft alkoholproblem och som tagit itu med dem. En folkkär artist som väljer att framträda är Ulf Larsson, programledare i populära tv-programmet "Söndagsöppet", som på mittuppslaget "talar ut om spriten och tv-karriären": Jag trodde jag kunde sluta när som helst. Men till slut inrättade jag arbetstiden efter öppettiderna på Systembolaget. Ett möte fick inte hålla på längre än till klockan fem för då skulle jag inte hinna dit.

I nr 5 satsar Accent på att i ett tema lyfta jämställdhetsfrågan inom nykterhetsrörelsen, och frågar i rubrikform varför det inte finns fler kvinnor i IOGT-NTO:s beslutande organ. IOGT-NTO tar fram organisationens första jämställdhetsplan

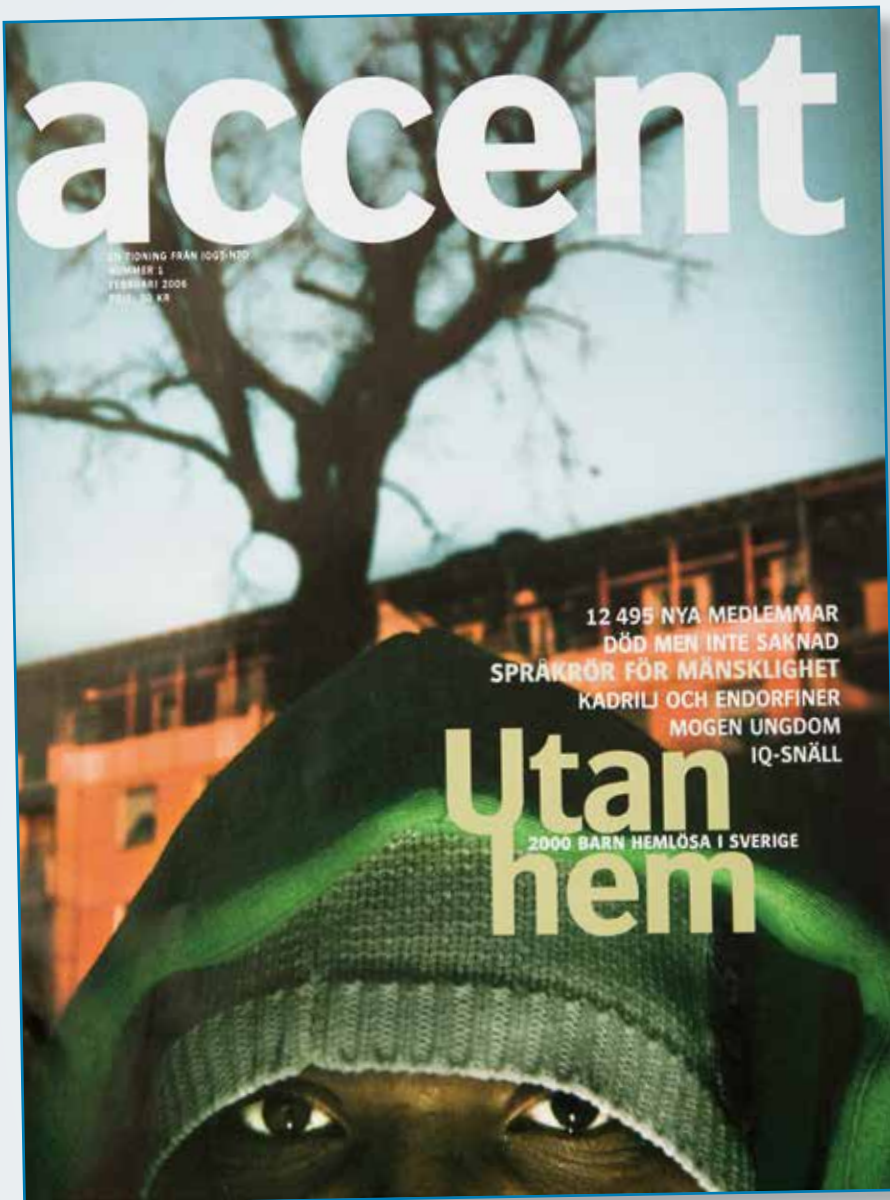

som omfattar hela förbundet. Och i bild-reportaget "Ohämmat nykter" berättar kvinnor från olika delar av rörelsen om "sina njutningar och berusande upplevelser."

I nr 12 uttalar sig en ung Leif G W Persson om det starka sambandet mellan alkohol och våld, och en av tidningens reportrar gästtar Tallmogården för att på

plats undersöka "om det där med grönsaker kan vara något?"

Samma år föreslår förbundsstyrelsen att IOGT-NTO i framtiden ska heta enbart IOGT. När hundratals medlemmar tar chansen att ringa Accents telefonväxteri för att ge sin åsikt i frågan går telefonerna heta. En klar majoritet av de som ringer vill ha det kortare namnet,

"Vi får följa David som berättar om sin uppväxt på välfärdens bakgård."

2006

I ett reportage berättas om de hemlösa barnen i Sverige och vi får följa "David" som berättar om sin uppväxt på välfärdens bakgård. Att det finns så många som 2 000 hemlösa barn i landet beror, enligt Charlotta Holm på Stockholms Stadsmis-sionen, på att socialtjänsten saknar barn-perspektiv. Under året publiceras flera socialreportage, bland annat om knarket i en småstad och om hemlösa på Paris gator, men läsaren hittar också många artiklar om mer allmänna ämnen som till exempel fågelskådning, om den världs-kände fotografen Lennart Nilsson och ett stort bildreportage från Gotska Sandön.

2010

I årets första nummer förklaras att "Rysslands krig stavas alkohol", men läsaren hittar också en guide till hur man påverkar på nätet med hjälp av sociala medier. Samtidigt pågår en intensiv utveckling med att bygga upp den dagliga nyhetsbevakningen på den egna webbplatsen accentmagasin.se. Under åren fram till i dag ökar tyngdpunkten på webben och Accent anställer sin första digitalredaktör. I dag finns Accent förutom på papper och webb, även på facebook, twitter och youtube, och på [accentmagasin](http://accentmagasin.se) kan besökaren även hitta rörliga bilder som bonusmaterial. Inför kongressen 2015 publicerade Accent en serie intervjuer under vinjetten "Snack med Accent".

Det här är medlemmen 1965 och 2015

Nästan 50 år senare görs en liknande undersökning av YouGov - och skillnaderna mellan dåtidens och nutidens medlemmar är i många avseenden stora. Inte minst vad gäller ålder; medlemmarna har blivit allt äldre. Geografiskt har det dock inte hänt så mycket. Genomsnittsmedlemmen bor fortfarande oftast på landet eller på mindre orter.

1965 var

- Medelåldern 30-32 år
- Fler män än kvinnor.
- 3 av 4 medlemmar i NTO tre år eller längre.
- 1 av 4 medlemmar i NTO mer än 25 år.
- 45 av 100 medlemmar gifta och av dem hade hälften ett eller två barn.
- De flesta medlemmar från landsbygd eller mindre tätort.

Källa: I nummer 6 Accent 1965 publiceras en artikel som beskriver genomsnittsmedlemmen i NTO.

2015 är

- Medelåldern 60+ (cirka 65-70 procent är mellan 70 och 90 år).
- Fler kvinnor än män.
- 7 av 10 medlemmar i IOGT-NTO mer än 10 år.
- De flesta medlemmar från landsbygd eller i mindre tätort.

Källa: Medlemsundersökningen 2014 genomfördes av opinionsinstitutet Yougov på uppdrag av IOGT-NTO.

Nykterhet är guld

I år är det 50 år sedan OS-medaljören och advokaten Pelle Svensson gick med i logen.

TEXT **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN**
FOTO **HENRIK LUNDBJÖRK/MITTMEDIA**

Redan 1965 var Sundsvallsbon och idrottaren Pelle Svensson en välkänd profil i sin hemstad. Han var då 22 år gammal och på väg uppåt. Året innan hade han vunnit OS-silver i Tokyo.

I första numret av Accent 1965 berättar Pelle Svensson att han gått med i logen Hälleberget tillsammans med fästmön Mona Söderlund, eftersom han – som topptränad idrottsman – ansåg att det var en självklarhet att vara nykterist. Och så tyckte han att det verkade vara trevliga människor i logen också.

50 år senare har mycket vatten – och en del alkohol – runnit under broarna. Pelle Svensson skulle komma att få två lysande karriärer. Dels som brottare; bland annat vann han två VM-guld och tre EM-guld. Parallellt med idrottandet började han studera juridik och blev så småningom en välkänd och framgångsrik brottmålsadvokat med stora och svåra fall, som Åmsemorden, Lindomemorden och bombmannen.

Han minns tydligt den där dagen 1965 då han gick med i logen – och varför.

– För mig gick inte idrott och alkohol ihop, så det var ett enkelt val att avstå från att dricka. Jag var med under ganska många år, ja under hela studietiden fak-

tiskt, även om jag inte var föreningsaktiv. Men vid någon punkt så började jag dricka lite igen. Efter att min idrottskarriär var över blev jag ordförande i Svenska brottningsförbundet och senare i Internationella brottningsförbundet, och dessa uppdrag innebar många resor och många middagar ute med vin och sprit. Det kunde bli väldigt mycket alkohol på hög nivå och jag insåg efter en tid att detta kunde bli min undergång. Så 2003 tog jag beslutet att bli nykterist, och sedan den dagen dricker jag inte en droppe, säger Pelle Svensson.

Hans dåvarande fästmö, Mona Söderlund, som syns med honom på bilden i Accent 1965, blev senare hans första hustru och mor till två av hans tre barn. De var gifta i femton år innan de gick skilda vägar.

Pelle Svensson bor fortfarande kvar i Sundsvall och fortsätter, 72 år fyllda, att arbeta som advokat. ■

Pelle Svensson och Mona Söderlund i Accents allra första utgåva, 15 april 1965.

1965

"För mig gick
inte idrott och
alkohol ihop."

Därför självständig

Accent är **medlemmarnas tidning** – din tidning. Tidningen är oberoende i förhållande till IOGT-NTO:s förbundsstyrelse och uppdraget är att ha medlemmarnas perspektiv i fokus.

TEXT **NATHALIE C. ANDERSSON**

Ända sedan 1800-talet har tidningar varit en viktig del av demokratiutvecklingen. Det är i tidningarna som debatt har förts, åsikter ventilerats och oegentligheter har framkommit. Även om samhället har förändrats mycket de senaste tvåhundra åren finns det fortfarande ett behov av starka och oberoende medlemstidningar, som sätter medlemmarna i fokus.

Ända sedan Accent startades 1965 har självständigheten från organisationen varit viktig.

– Tack vare förstående förbundsstyrelser så har organisationen förstått att det finns ett värde i att tidningen lever nära organisationen, men har ett eget liv, säger Kjell-Ove Oscarsson, ordförande i Accents tidningsstyrelse och chefredaktör för Accent 1990–1996.

Tidningsstyrelsen tillsätts av IOGT-NTO:s förbundsstyrelse och dess främsta uppgift är att tillsätta Accents chefredaktör, och att fungera som dennes bollplank. Tanken med att ha en särskilt styrelse för tidningen är att organisationen ska kunna

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

komma med idéer och företräda ägaren utan att förbundsstyrelsen påverkar tidningens innehåll.

– Det är viktigt för att förbundsstyrelsen ska kunna granskas utan att det blir några repressalier eller sådana saker, säger Kjell-Ove Oscarsson.

När Accents nya chefredaktör tillsat-

tes var det tidningsstyrelsen, och inte generalsekreteraren för IOGT-NTO, som ledde rekryteringen. Allt för att bibehålla tidningens oberoende.

– Jag tycker det är bra att tidningsstyrelsen tillsätter chefredaktör. Det är en storhet i organisationen att man vill ha en fri tidning.

Kjell-Ove Oscarsson berättar att det är få som har ifrågasatt tidningens roll genom åren.

– De flesta har tyckt att det är en rimlig vägledning när man har en stor organisation – att tidningen inte blir maktens röst utan kan granska och kritisera makten. Jag tror att Accent har haft en väldigt stor betydelse för IOGT-NTO, och den största betydelsen är att tidningen har varit ett kitt mellan de enskilda medlemmarna och organisationen. Man kan ibland ha en illusion om att det var många som gick på möten förr i tiden, och kanske var det fler, men de flesta har haft kontakt med organisationen via sin tidning, säger Kjell-Ove Oscarsson.

Men vad innebär det egentligen att en

Accents reporter Eva Ekeröth (mitten) intervjuar Maria Hampusgård, som samtidigt blir fotograferad av Accents tidigare chefredaktör Pierre Andersson.

tidning är oberoende? Unn Edberg, ordförande i branschorganisationen Sveriges Tidskrifter, berättar:

– Rent faktiskt så handlar det om att tidningen har en ansvarig utgivare i redaktionen och inte i organisationen. Så är det eftersom man tycker att medlemmarna i en ideell organisation har glädje av att ha en tidning som inte är en direkt megafon åt organisationen.

Eftersom den ansvariga utgivaren har det yttersta ansvaret för allt som publiceras, och kan hamna i fängelse om något som publicerats bryter mot tryckfrihetsförordningen, så har den personen makten över innehållet och bestämmer vad som publiceras såväl i papperstidningen som på webbplatsen.

– På sikt vinner organisationer på att ha en tidning där det finns plats för det här fria och bångstyriga åsiktsutbytet. Det är när man vågar ha högt i tak som idéer skapas och man driver frågor framåt. Man kan ha andra forum också, men tidningar är en bra plats för sådan debatt, säger Unn Edberg.

Accents reporter Nathalie C. Andersson intervjuar lärare Isabella Mahembe på Upendo center i Iringa, Tanzania.

"Det är en storhet i organisationen att man vill ha en fri tidning."

KJELL-OVE OSCARSSON

Accents reporter Maria Zaitzewsky Rundgren på reportage på bokmässan.

"Folk är inte dumma, de ser skillnad på riktig journalistik och mer tillrättalagd information."

UNN EDBERG

– En annan sak är vilket värde medlemmarna får av tidningen. Folk är inte dumma, de ser skillnad på riktig journalistik och mer tillrättalagd information. Riktig journalistik blir mer läst.

Finns det några nackdelar med att ha en oberoende tidning?

– På kort sikt kan det ju bli besvärligt. Det kan hända att tidningen tar upp något som organisationen helst inte vill ha fram i ljuset. Men i dessa tider när allt mer transparens efterfrågas av allt fler, så ska

FOTO: SVERIGES TIDSKRIFTER

Unn Edberg.

en organisation klara av att stå till svars när man gjort något dumt. I det långa loppet vinner man alltid på det. Jag tycker att organisationer ska vara rädda om sina tidningar – för många medlemmar är tidningen den enda kontakten med organisationen, säger Unn Edberg.

Kjell-Ove Oscarsson delar bilden av hur viktig en oberoende tidning är för en ideell organisation. Han berättar att Accent tidigare avslöjat ekonomiska oegentligheter inom IOGT-NTO, och drar paralleller till när Johan af Donner förskingrade pengar från Röda korset i början av 2000-talet.

– Skulle det ske i IOGT-NTO skulle jag vilja att Accent har så pass skarpa ögon att tidningen avslöjar sånt. Det är en viktig del att man vågar avslöja hur vi använder våra resurser. Vi har ett lotteri som ger oss 120 miljoner kronor per år, och som delas med Junis, UNF, och NSF. Vad används de pengarna till? Accents uppdrag är inte att alltid tänja gränserna i den kritiska granskningen, men när det krävs tycker jag att man ska kunna kliva fram och ta ansvar gentemot medlemmarna, säger Kjell-Ove Oscarsson. ■

Så styrs rörelsens tidningar

Accent – medlemstidning för IOGT-NTO

Accents roll beskrivs i Policy för Accent, som fastställts av IOGT-NTO:s förbundsstyrelse. Där står bland annat att "Tidningen är ett kitt mellan medlemmarna och ett organ för information och debatt. Redaktionen är självständig i förhållande till förbundsledningen". Accent ska "granska och debattera" IOGT-NTO-rörelsens verksamhet och "spegla IOGT-NTO:s verksamhet lokalt, nationellt och globalt" och chefredaktören är ansvarig utgivare.

Motdrag – medlemstidning för UNF

Motdrag styrs av en policy som tagits fram av UNF:s förbundsstyrelse. Tidningens roll beskrivs på följande vis: "Motdrag är UNF:s medlemstidning och har som syfte att främja UNF och organisationens mål och vision". Vidare nämns att "det ska alltid finnas möjlighet att granska UNF som organisation i Motdrag". 2014 beslutade UNF:s förbundsstyrelse att flytta ansvarig utgivarskapet från chefredaktören till UNF:s generalsekreterare.

Struten – medlemstidning för Junis

Struten ges ut till alla medlemmar och ledare i IOGT-NTO:s Juniorförbund, Junis. Tidningens uppdrag beskrivs i dokumentet *Ryggrad för tidningen Struten*. Huvuduppgiften för tidningen är att "stärka medlemmarnas Junisidentitet". Redaktören ansvarar för produktion av tidningen och är också ansvarig utgivare. Tidningens innehåll kretsar kring Junis grundsatser och speglar verksamheten på förenings-, distrikts- och förbunds nivå. Struten har en kommitté som företrädar ägaren – IOGT-NTO:s Juniorförbund. Kommittén ska ge råd och vara bollplank åt redaktören.

Scouting Spirit – medlemstidning för NSF

Scouting Spirit är medlemstidning för Nykterhetsrörelsens scoutförbund. Någon policy eller nedskrivna instruktion om tidningen finns inte, men tidningen är en del av förbundets kommunikation och görs av en kommunikatör. Syftet med Scouting Spirit är att lyfta upp och berätta om NSF:s medlemmar, verksamhet och syskonorganisationer. Ansvarig utgivare är NSF:s förbundsordförande. NSF:s förbundsstämma beslutade 2015 att tidningen ska innehålla flera sidor med inspirerande material som riktar sig till de yngre åldrarna.

Sökes Verksamhetskonsulent till BLN och IOGT-NTO i Blekinge

Vi söker en driftig person med projektkunskap och datorvana som ska arbeta med att utveckla nykterhetsrörelsen i Blekinge. Du som söker ska ha stort mått av självständighet och förmåga att entusiasmera andra till arbete i vår folkrörelse.

Körkort och tillgång till bil samt möjlighet att arbeta kvällar och helger är ett krav.

Tjänsten är en tillsvidareanställning på 100% med sex månaders provanställning. Tillträde enligt överenskommelse.

Skicka din skriftliga ansökan med CV och löneanspråk till *BLN, Karlskronagatan 36, 372 37 Ronneby*. Märk kuvertet med texten *Verksamhetskonsulent*. Vi vill ha din ansökan senast den 31 januari 2016.

Kontakta oss gärna om du har några frågor!

0457-15711
blekinge.iogt.se

Årets bästa gåva?

Ge bort en prenumeration av Accent till någon du tycker om! Accent är Sveriges största tidning om alkohol och nykterhet och kostar bara 295 kronor för tio nummer.

Beställ en prenumeration genom att mejla till accent@iogt.se eller ringa IOGT-NTO:s Medlemsservice på 08-672 60 38.

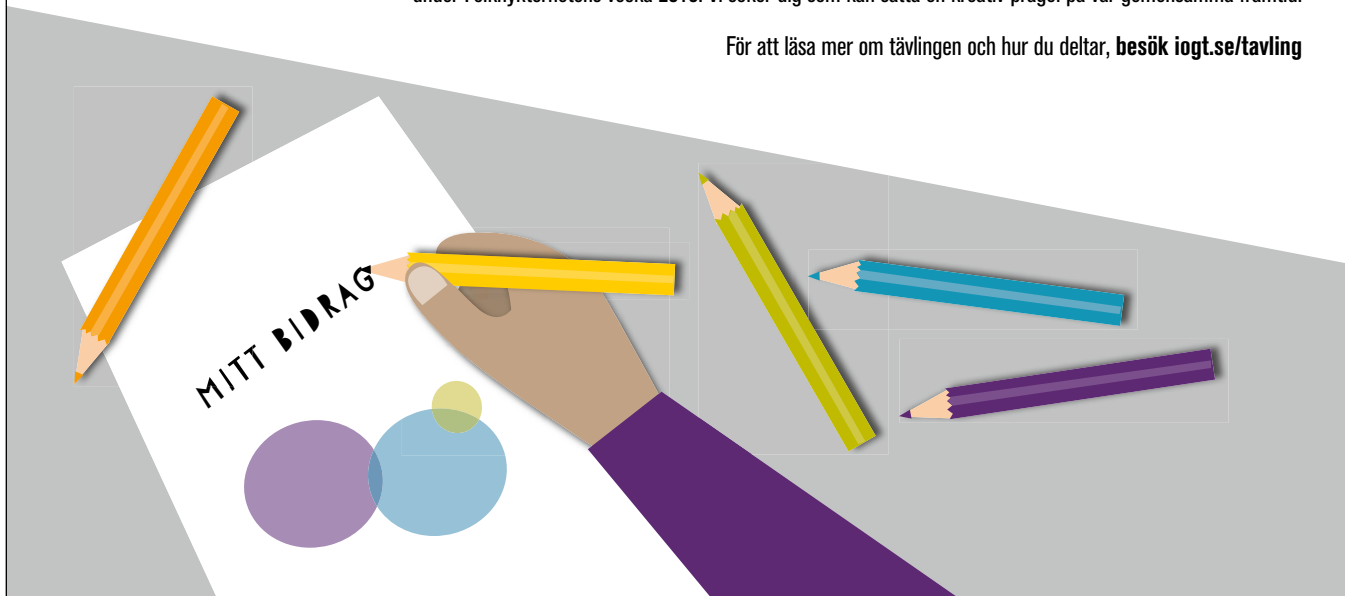
accent

IOGT-NTO utlyser en affischtävling!

Vi utlyser nu en tävling där ditt bidrag kan få äran att tryckas upp och distribueras ut i landet till våra medlemmar under Folknykterhetens vecka 2016. Vi söker dig som kan sätta en kreativ prägel på vår gemensamma framtid.

För att läsa mer om tävlingen och hur du deltar, **besök iogt.se/tavling**

Framtidens utmaningar

Accent fyller 50 år och siktar nu mot hundraårsdagen. Vad krävs för att tidningen ska fylla en viktig funktion för medlemmarna i femtio år till? Accent har frågat några som haft anledning att fundera över frågan.

TEXT EVA EKEROTH FOTO NATHALIE C. ANDERSSON

LÄSAREN Cariina Sundström, lärare på Wendelsbergs folkhögskola.

"Accents styrka är trovärdigheten. Fakta som presenteras är 'riktiga' och baserade på vetenskapliga källor. Men det jag väljer att läsa kan likaväl vara en intressant bokrecension, eller att få läsa om delar av verksamheten som jag är speciellt intresserad av. I mitt fall är det sociala företag.

Den största utmaningen för Accent är väl att få till en lagom blandning. Medlemmarna vill läsa om sig själva och interna saker, men det måste vägas mot behovet av att hålla sig uppdaterad om alkoholpo-

"Den största utmaningen för Accent är väl att få till en lagom blandning."

litik, nya droger och annat. Det är också stor skillnad på behovet hos aktiva och passiva medlemmar. De som är passiva är antagligen med av ideologiska skäl och vill ha mer fakta, gärna lite 'skojiga', och argument som man kan prata om på lunchrasten. Jag tycker att avvägningen är bra i dag och viktig att hålla fast vid.

Jag vill läsa hur det går för Miljonlotteriet. Om det görs nedskärningar på förbundet så vill jag veta vilka konsekvenser det får. Från gräsrotsnivå är det lätt att

se förbundet som en pengamaskin. Att pedagogiskt förklara olika verksamheter är en viktig uppgift för Accent. Jag tycker också att det är roligt att läsa om alla olika människor som är medlemmar, några har varit med hur länge som helst och andra är helt nya.

Sedan tycker jag att det är viktigt med utseendet. Som läsare vill man känna igen tidningen, men den måste ändå utvecklas så att den känns fräsch hela tiden. "

KONKURRENTEN Sven Liljesson, redaktör för nyhetsbyrån Drugnews:

"Jag gillar Accent och tycker att tidningen har utvecklats mycket bra. Den är snygg, innovativ och innehållet är späckat. Även för den som inte är medlem i IOGT-NTO är det en intressant tidning att läsa.

Accent har också lyckats kombinera papperstidningen innovativt med webben. När Drugnews startade fanns det ingen konkurrens där. Accent har givit Drugnews en match och har kommit både ikapp och förbi. Hoppas ni inte tappar nyfikenheten på det nya!

Utmaningen för Accent framöver tror jag blir att ha kvar papperstidningen. Jag tror att ni måste försöka hålla fast vid den och att undvika att dra ner på utgivningen. Vikten av att läsaren har något att hålla i ska inte underskattas. Det finns ett egenvärde i papperstidningen.

En annan utmaning är narkotikafrågan som Accent inte får släppa. Det händer mycket i världen just nu på drogpolitikens område. Det är otroligt viktigt att Accent hänger med där.

Jag tycker att Accent skulle snäppa upp sig på sociala medier, inte bara marknadsföra egna artiklar utan även tipsa om andras artiklar, radio- eller TV-program.

"Det finns ett egenvärde i att ge ut papperstidningen."

Däremot är jag tveksam till om ni ska satsa på egen produktion av video och TV. Där är konkurrensen alldeles för stor.

Sedan tycker jag att ni ska satsa på att nå fler än bara medlemmar. På sikt skulle det kunna ge fler medlemmar till IOGT-NTO. Men vill man nå den gruppen får det inte bli för mycket av trevliga kafferep i inslagen."

STYRELSELEDAMOTEN Erik Winnfors-Wannberg som sitter både i Accents styrelse och i IOGT-NTO:s förbundsstyrelse och till vardags själv är journalist:

"Jag tror att organisationspressen har väldigt stora möjligheter i framtiden. Jämfört med andra tidningar är uppdraget väldefinierat. Dessutom anser jag att papperstid-

Cariina Sundström.

Sven Liljesson.

Erik Winnfors-Wannberg.

Ulrica Ambjörn.

ningen har en viktig roll att fylla. Att man får den hemskickad regelbundet av organisationen man är medlem i är ett viktigt kitt som håller samman medlemmarna.

"Tidningen ska vara opinionsbildande."

Hög närvaro digitalt är också nödvändigt i dag. Accents syfte är att sprida så mycket information som möjligt. En organisationstidning behöver inte tänka på att låsa in någon del av tidningen. Där har Accent en annan fördel jämfört med kommersiella medier.

Det är också extremt viktigt att Accent har en självständig redaktion och fortsätter att vara en skarp och kritisk röst som kan granska den egna organisationen. Accent har medlemmarnas uppdrag och inte förbundsstyrelsens eller kansliets. Det blir en bättre dynamik i organisationen om inte all makt samlas i samma korg. Det är bra om vi i förbundsstyrelsen har ögonen på oss.

Innehållsmässigt ligger Accent ganska rätt, tycker jag. Tidningen ska vara opinionsbildande, förmedla nyheter och fungera som ett medlemskitt. Det är viktigt att redaktionen kan skapa egna nyheter och inte bara förmedla beslut. Ibland måste man också kosta på sig att göra stora egna jobb som det om cannabis i Colorado."

CHEFREDAKTÖREN Ulrica Ambjörn, som jobbat på Accent i två månader.

"Accent har genomgått en stor förändring de senaste fem-sex åren och blivit ett nyhetsmagasin med aktuella nyheter på webben. Den utvecklingen kommer att fortsätta, men vi ska inte kasta ut barnet med badvattnet. Papperstidningen är viktig och det är dags att fundera över hur vi ska utvecklas där också.

En del i utvecklingen, och ett sätt att nå nya målgrupper, skulle kunna vara redaktionellt samarbete med andra tidningar. Det finns redan de som visat intresse.

Det är också viktigt att hålla pappersupplagan uppe. Om tidningen verkligen

ska fungera som ett kitt i organisationen måste den komma ut tillräckligt ofta.

Accent står stadigt på tre ben: alkohol- och narkotikapolitiken och den forskning som politiken vilar på; människorna som drabbas, engagerar sig eller arbetar med frågorna; och slutligen organisationsarbetet, att beskriva de olika uttryck som verksamheten tar sig, till exempel alla som nu började engagera sig i flyktingfrågan, och att bevaka organisationen.

"Kanske redaktionellt samarbete med andra tidningar."

Både privat och professionellt uppfattar jag ett ökat intresse för frågor som rör alkohol och andra droger. Då borde det finnas fler som skulle ha glädje av att läsa Accent. Jag ser det som en potential både för att få fler läsare och prenumeranter, och för IOGT-NTO att få fler medlemmar." ■

KARIN ADELSKÖLD

NOBBAR NUBBEN

Komikern Karin Adelsköld har varit nykterist i fem år. I år är hon ambassadör för Vit Jul-kampanjen och **uppmanar alla att skippa alkoholen under julen** - för barnens, samvarons och hälsans skull.

TEXT **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN** FOTO **JESSICA LUND**

Det var när 42-åriga komikern och föreläsaren Karin Adelsköld för fem år sedan insåg att hon oreflekterat drack lite för ofta och lite för mycket, som hon tog beslutet att bli helnykterist. Hon hade inget missbruk, men alkoholen var en alltför självklar del av det sociala livet. Inte minst under julhelgen.

– Jag drack min första vinglöggt vid tolv på julafton och tyckte det var helt i sin ordning. Att barnen såg mig småberusad kändes inte problematiskt. Nu kan jag känna dåligt samvete över det. Alkohol ställer till med mycket elände och barn ska inte behöva uppleva fulla vuxna, allra minst under julen, som ju är barnens högtid, säger Karin Adelsköld och berättar att nykterheten blev ett uppvaknande.

Plötsligt blev hon varse hur mycket människor faktiskt dricker och hur stark alkoholenormen är. Bland annat i tevebranschen.

– Det är vin i alla möjliga och omöjliga sammanhang. Jag är oerhört kritisk till att man använder våra licenspengar till alkohol, säger Karin Adelsköld, som har blivit både ifrågasatt och åsidosatt på grund av sin nykterhet.

– Jag måste alltid motivera varför jag inte dricker. De vanligaste frågorna är om jag har problem eller om jag är gravid. Som vegetarian är jag dock redan van vid

att behöva motivera sådant jag inte gör, så det är ingen stor sak. Men visst är det så att jag som nykterist inte blir bjuden på middagar och fester lika ofta längre...

Hon dömer inte den som vill dricka, men gör vad hon kan för att påverka sin omgivning. Hon har märkt att när hon är med i festliga sammanhang så tenderar folk att dricka mindre. Dessutom inspirerar hon gärna med alkoholfria alternativ, vilket får en och annan att upptäcka att det är gott.

– Jag springer oftare på Systembolaget nu än när jag drack alkohol! Det har kommit massor av bra alkoholfria drycker, säger Karin Adelsköld, och berättar att hon också har testat alkoholfri julöl och glögg i teve, som ett sätt att tipsa svensk-

"Jag måste alltid motivera varför jag inte dricker."

KARIN ADELSKÖLD

Fler ambassadörer:

Manne Forsberg, Lotta Grey, Gabriel Wikström, Isabel McAllister, Desirée Nilsson, Angelika Luxander, Sindy Niklasson, Josefin Knave, Jennifer Reinhold, Malin Gramer, Sara Abrahamsson, Henry Bronnett, Malena Ernman, Charlotte Perelli, Caroline Wennergren.

arna om att man inte alltid måste dricka alkohol under julen.

Men ska man inte kunna få ta en glögg på julafton då?

– Jag tycker att man kan vända på resonemanget. Ska inte barnen kunna få den finaste julkappen; nyktra anhängare som ger dem av sin tid, sin närvaro och sitt engagemang? säger Karin Adelsköld med skärpa.

Själv upplever hon att hon, efter att ha skippat nubble och glögg på julen, har mera tid till annat. Som att sitta uppe längre och spela spel eller umgås. Tidigare blev hon seg och trött tidigare på kvällen.

Men trots att många fortfarande klamrar sig fast vid alkoholen på julen tycker hon sig skönja en trendighet kring nykterhet. Allt fler offentliga personer berättar att de inte dricker alkohol, vilket bidrar till att det finns fler coola, tuffa, nyktra förebilder.

– Det känns väldigt positivt! Allt fler verkar tycka att det är sunkigt och ofräscht att dricka. Hälsa och skönhet hör inte ihop med alkohol, säger hon.

Karin Adelsköld firar vanligtvis julen i Sverige med släkten. Men i år reser hon och hennes två barn för första gången till Thailand över jul. ■

DÄRFÖR LOCKAR Ruset

Ruset är lockelsen som får människor att dricka alkohol eller ta andra droger. Det är också ruset som är upphov till beroendet.

TEXT EVA EKEROTH ILLUSTRATION BJÖRN ÖBERG

Hjärnans belöningssystem i kombination med lusten att testa gränser och göra saker tillsammans med andra, är förklaringen till rusets lockelse enligt Claudia Fahlke, professor i psykologi vid Göteborgs universitet.

– Människan har alltid försökt att nå en annan nivå med olika medel. Det finns dokumenterat långt tillbaka. Även det lilla barnet har behov av att uppleva hisnande känslor, till exempel genom att snurra på en gunga eller bli hissat upp i luften. Att känna den lilla förtjusningen över det tillfälliga tillståndet, under kontrollerade former, upplevs positivt. Om det inte går över till räddligt snabbt blir det däremot obehagligt.

Lust och belöning är starkt kopplade till vår överlevnadsinstinkt, men det är inte hela förklaringen.

– Utöver det finns en stor psykologisk aspekt. Viljan att testa nytt och tänja gränser är central för vår överlevnad. Det måste vi göra för att veta vad som är bra för oss, eller inte. Men berusningen är också en ritual som stärker banden mellan dem som deltar. Känslan av att ingå i ett sammanhang upplevs som positiv. Vi är sociala varelser, säger Claudia Fahlke.

FOTO: EVA EKEROTH

"Människan har alltid försökt att nå en annan nivå med olika medel."

CLAUDIA FAHLKE

Även råttor och apor gillar ruset berättar hon. Låter man råttor välja mellan vatten och en svag alkohollösning ser man att en grupp väljer att bara dricka alkohoblandningen. Några dricker å andra sidan aldrig alkohol, medan majoriteten väljer att dricka både vatten och alkohol. Av dem som väljer att dricka både och, är det vissa som alltid dricker hälften av varje, medan andra dricker alkohol varannan dag och avstår varannan. Det tyder på att det finns individuella skillnader i vad man föredrar och hur man upplever ruset.

– Vissa får en starkare belöning än andra. Andra reagerar fysiskt med starkt obehag på alkohol. Det är genetiskt. Många asiater har en sådan gen. Personer som har starkt kontrollbehov tycker ofta också att ruset är obehagligt.

På forskningsnivå har man inte kunnat visa att olika personligheter skulle dras till olika droger.

– Men på individnivå har både jag och andra sett det. Personer som är utagerande söker sig ofta till mer dämpande droger och tvärtom. Personer med psykosproblematik söker sig ofta till cannabis

"I föreningar där man hittar en gemenskap ser man mindre av alkohol."

CLAUDIA FAHLKE

eftersom det delvis dämpar vissa av deras symptom, säger hon.

En annan lockelse är att ruset lyfter individen ur det vanliga sammanhanget.

– Man talar om ett parentesbeteende. Det är här och nu som gäller, man får en paus från sitt vanliga liv. Det blir lite mer avslappnat och inte lika seriöst. Skulle något hända, till exempel att man gör eller säger något dumt, så skyller man gärna på berusningen, säger Claudia Fahlke.

Behovet av parentesen är något hon tror kan ha ökat i takt med att allt större krav ställs på oss.

– Ökade krav i samhället kan göra den

mer attraktiv. I dag räcker det inte att vara en bra skribent, till exempel. Du måste också se bra ut och vara en god talare.

De associationer till fest som alkohol ger tror hon också spelar roll. Hon är oroad över att alkoholen blivit så central.

– Det har blivit så att det är alkohol vi ska belöna oss med hela tiden: efter work, teater, vernissager, när någon slutar eller vi har presterat extra bra. Då ska det drickas alkohol. Det är en oroande utveckling. Gränserna flyttas succesivt och att gå ut och dricka efter jobbet en vanlig vardag är helt accepterat. Det kommer att leda till att fler får problem.

VARFÖR DRICKER FOLK ALKOHOL?

Enligt en undersökning från Nederländerna som presenteras på webbplatsen **Web for health** svarar de tillfrågade så här:

- Sociala skäl (71%)
- Smakar gott (51%)
- Avkopplande (12%)
- Vill bli påverkad (6%)
- Vill bli berusad (2%)
- För att alla andra dricker (6%)
- Vill glömma problem (0%)

Enligt Tonårsparlören som ges ut av IQ är svenska ungdomars skäl att dricka följande:

- För att bli en del av gemenskapen.
- För att smutta på vuxenlivet.
- För att det verkar spännande.
- För att våga.
- För att det förväntas.
- För att det verkar vara en naturlig del av livet.

På Flashback, där man är helt anonym, svarar folk så här:

"För att det är kul."

"Vatten dricker man för att överleva, alkohol dricker man i goda vänners sällskap. Alkohol skapar hormoner som gör dig glad (det gör även socker, men inte lika mycket) och när man är lite salongsberusad så blir det mesta lite roligare."

"För att det är gott, ruset är ju givetvis en fin bonus."

"Ruset. Jag gillar att bruka andra droger också, men oftast blir det alkohol eftersom det är lättast i sociala sammanhang."

"Lättare att slappna av och tänka på annat. Skönt att bara va och utan att behöva tänka :P"

"Dricker för att bli full, helt enkelt ... Inte nödvändigtvis stupfull dock och

sen må illa och ha huvudvärk nästa dag, utan oftast för att bli salongsberusad ... Fast jag behöver inte nödvändigtvis befinna mig i en salong, det går fint då man är ensam hemma också ..."

"För allt som händer kring det, sällskap, roliga upptåg osv. Sen är väl själva ruset man vill åt egentligen."

"Antingen för att det är gott eller för att bli lite dragen."

"För ruset såklart, att vara sådär lagom salongsberusad kan ju vara riktigt nice."

En del av rusupplevelsen handlar också om förväntningar menar Claudia Fahlke.

– Det finns helt klart en placeboeffekt. I studier har man kunnat visa att dopaminaktiviteten ökar bara av att du förväntar dig något. Men jag har svårt att tro att man skulle kunna känna sig berusad om man aldrig varit det tidigare.

Den positiva upplevelsen varar inte särskilt länge.

– Efter ett eller max två glas avtar den. Att fortsätta dricka gör inte att den första känslan stannar kvar.

Och systemet avtrubbas. Allt större mängder krävs för att bli berusad. Så småningom infinner sig inte den positiva

känslan alls: personen har blivit beroende och dricker för att inte må dåligt.

Hur kan man ersätta ruset?

– Lusten att känna kickar och må bra har vi ju. Den får bäst utlopp tillsammans med andra. Vi behöver något som gör det lättare att närma oss varandra. Det kan vara gemensamma aktiviteter som gör att vi stärker gemenskapen. I föreningar där man hittar en gemenskap ser man mindre av alkohol. Det är inte så vanligt att man dricker på frimärksklubbens möten, säger Claudia Fahlke. ■

"Jag dricker på krog eller vid vissa fester, några gånger har det hänt att jag har druckit för att glömma/däcka.

Men det är fan idiotiskt!"

"För att jag kan inte uttrycka mina känslor när jag är nykter.

Så jävla skönt att bara ventilerar lite när man är lite salongsberusad för en kumpis."

Njutning på låtsas

"Alkohol och andra droger kan skapa optimala upplevelser, men de ligger ofta på en mycket låg nivå av komplexitet. Drogerna förminskar vår uppfattning både om vad som kan åstadkommas och vad vi själva som individer kan åstadkomma ... Att vara berusad är en behaglig känsla, men den är bara en vilseledande simulering av den njutning som kommer av ökade möjligheter till handling och ökad förmåga att handla."

CITAT UR BOKEN FLOW, 1990, AV MIHALY CZIKSZENTMIHALYI

ENKÄT:

Vad blir du hög på?

ENKÄT OCH FOTO

MARIA ZAITZEVSKY RUNDGREN

Anna Lundbäck, Stockholm:

– Löpning.

Speciellt gillar jag att springa tidiga på morgnarna innan stadens brus har kommit igång och luften är frisk, men inte kall. Jag njuter av att pressa mig själv i uppförsbackar, så där så att det känns som om man ska dö. Lättnaden när man är uppe på krönet är obetalbar!

Henrik Östman, Stockholm:

– Att träffa nya människor gör mig hög på glädje. Träning gör mig också hög. Jag gillar att cykla och att springa, och alla endorfiner gör att jag bara vill ha mer.

Bodil Avén, Gotland:

– Jag blir hög av beröm och bekräftelse. Det ger mig en kick att höra att jag är duktig eller snygg, eller att jag har gjort något riktigt bra. Sedan blir jag lycklig av att påta i min trädgård på Gotland. Att se blommor växa och frodas, se skönheten i naturen och uppleva årstidernas växling gör mig hög.

Emelie Lundgren, Stockholm:

– När jag lyssnar på musik så går jag helt in i min egen värld. Det kanske man kan kalla att bli hög. Jag lyssnar mycket på musik, lugn eller poppig beroende på min sinnestämning, och det får mig att må bra.

Från höger: Joseph "Darin" Almonir, Mona Alshami, Alaam Almonir och Johanna Fransson från UNF fann varandra.

Jessie & Jecko roade stora och små.

HÄR KNYTS NYA KONTAKTER

Höstlov och inget att göra för alla nyanlända flyktingar i Askersund. Då fixade nykterhetsrörelsen fest – en intensiv dag fylld med aktiviteter.

TEXT OCH FOTO **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN**

Med bekymmersrynkad panna står höstfestens initiativtagare Katarina Raneborn, kassör i den lokala UNF-föreningen, vid ingången till Sjöängsskolans matsal. Hon försöker förklara för alla som kommer vart de ska gå och var de olika aktiviteterna är. Men språkförbistringen sätter krokben.

– Ingenting fungerar som vi hade planerat. Men det är som det är och huvudsaken är ju att alla har kul, säger hon och rycker på axlarna.

Katarina Raneborn.

Två äldre medlemmar från nykterhetsrörelsen, som är på plats för att hjälpa till inne i matsalen, skrattar bistert åt röran. Men det råder i alla fall ingen brist på glädje och energi.

Tonåringarna håller till inne i jympasalen och här är stämningen mer sansad. Vid en av hoppborgarna sitter Johanna Fransson, verksamhetsutvecklare i UNF Örebro, med ett gäng unga från Syrien. De har varit i Sverige i några månader och är uppenbart hungriga på stimulans och kontakt med svenskar. 16-åriga Joseph Almonir är en ung kopia av den svenske

artisten Darin Zanyar. Han flinar när han ännu en gång får höra det.

– Ja, alla säger det. Men jag vet inte om jag håller med, säger han på engelska, och pekar på bilden av Darin som Johanna Fransson har surfat fram på mobilen.

För många år sedan levde han, tillsammans med systemn Alaam Almonir och föräldrarna, i Kanada. Men medan de fortfarande var små flyttade familjen tillbaka till Syrien. Nu måste de åter försöka slå rot i ett nytt land.

– Min bild av Sverige var ett fint land, men när jag kom hit tyckte jag att det bara var gamla människor överallt, och jag kände mig uttråkad. Men nu trivs jag bättre och tycker att svenskarna är snälla, säger Alaam Almonir, 17 år, och tillägger med låg röst att helst vill hon egentligen inte alls vara här, men kriget tvingar dem.

Gänget sitter inbegripna i samtal om högt och lågt: om dans och om vad UNF är för något. Stämningen är skönt

Hela aulan gungade när lokala Bollywood-dansöser intog scenen.

Mehmet, Alan, Simav, och Soheila hade kul med Junis.

avslappnad. Det bollas fraser på svenska och engelska, fnissas och skrattas. De utbyter ord och övar på så vis på språket.

– Jag säger en sak på svenska och de ger mig motsvarande ord på arabiska, säger Johanna Fransson och berättar att det finns ett stort intresse hos dem för att gå med i UNF.

– **Tillvaron på en** flyktingförläggning erbjuder inte så mycket stimulans, och det enda de önskar är att livet ska börja någon gång så att de kommer vidare.

"Jag har dragits upp ur min negativa känsla."

ALAAM ALMONIR

Johanna Fransson säger att hon tror att den här dagen betyder mycket för de nyanlända ungdomarna, och att den gett henne själv massor.

– Jag är överraskad över all glädje och nyfikenhet som de visar. Jag hade inte alls tänkt på detta som ett tillfälle att värva, utan ville bara hjälpa till och bygga broar mellan människor. Men nu visar jag dem hur man kan engagera sig i en förening och hur mycket gott de kan få ut av det. Vi har addat vararandra på Facebook och planerar att gemensamt starta en ny UNF-förening, säger hon, och tillägger att hon ska åka ut till flyktingförläggningarna och ta kontakt med fler ungdomar.

Hos Alaam Almonir och de andra har mötet med Johanna Fransson och Emma Hallin, en annan UNF:are på plats, väckt hopp om en roligare vardag.

– Jag är så glad att jag har lärt känna

Johanna och Emma! Jag har verkligen jättekul här och dagen har gjort att jag har dragits upp ur min negativa känsla, säger hon. ■

Fakta om dagen

Huvudansvaret hade UNF och Junis, men medlemmar från IOGT-NTO hjälpte bland annat till att baka till de 350 påsar med fikabröd som delades ut som ett mellanmål.

Cirka 300 flyktingar deltog i höstlovsfesten, som kunde genomföras med hjälp av bidrag från kommunen, NBV, UNF, IOGT-NTO, Junis och några lokala organisationer. Skolan ställde upp med sina lokaler.

I Askersund bor i dag 950 flyktingar och nu planeras fler aktiviteter ute på flyktingförläggningarna.

SKÅL, ELLER?

Hur gör du vid tolvslaget på nyårsafton?
En del tycker att skålandet är att ge efter för
alkoholnormen, andra ser det som en hälsning
som alla ska kunna delta i.

TEXT **EVA EKEROTH**

Inom nykterhetsrörelsen går åsikterna isär. Några tycker att det är trevligt att dricka alkoholfritt vin i klassiska vinglas och tycker att de självklart ska kunna utbringa, eller åtminstone besvara, en skål. För andra väcker det obehagliga minnen till liv och i värsta fall framkallar vinglasen och skålandet sug efter alkohol för den som tidigare varit beroende.

Vid kongressen 2011 berördes frågan

FOTO: ISTOCK

ENKÄT:

Vad tycker du som nykterist om att skåla?

ENKÄT OCH FOTO **EVA EKEROTH, NATHALIE C. ANDERSSON, ULRICA AMBJÖRN**

Leontine Olsbjörk, Göteborg, studerar på allmän linje på Wendelsbergs folkhögskola.

– Jag har hört att ordet kommer av att man använde fiendens huvudskål att skåla i när man vunnit en seger, så för mig är det inte något positivt. Men jag har inte tänkt på att det skulle förstärka alkoholnormen. Om jag skålar eller inte beror på situationen.

Mattias Edquist, Göteborg, går Projektbildaren på Wendelsbergs folkhögskola.

– Jag brukar besvara en skål. Om det bara är nykterister i sällskapet skålar jag hur mycket som helst, men om det är blandat tar jag inte själv upp en skål. Jag vill inte uppmuntra någon att dricka.

Lotta Hjalmarsson Österholm, Motala, länsamordnare på Länsstyrelsen Östergötland.

– Jag är väldigt kluven. Numera besvarar jag en skål, men jag är en defensiv skålare som inte tar initiativ själv. Det är egentligen onödigt att skåla, men kostar på så lite. När jag skålar föredrar jag att ha vatten i glaset så det syns att det inte är alkohol. Att jag inte har samma motstånd mot att skåla i dag tror jag beror på att det är lättare att bli accepterad som nykterist i dag, och att det är helt okej att skåla även om man har vatten i glaset.

Martin Sigvarsson, Moheda scout-kår NSF, Växjö.

– Jag skålar som vanligt, jag känner inget speciellt aggre mot att skåla. För mig spelar det ingen roll om man säger skål eller hurra, jag har inte kopplat ihop orden med att man dricker något med alkohol.

i en bisats då en motion diskuterades om IOGT-NTO skulle arbeta för att ”supande föräldrar som sätter sina barns liv i akut fara”, skulle förmås sluta dricka. En av deltagarna i debatten säger: ”Nykterhetsvänner har fester där man skålar med sina barn i alkoholfritt. Vem har kommit på den kulturen? Det är inte nykterhetsrörelsen, men vi tar efter alkoholkulturens yttringar.”

Även om just detta uttalande gällde barns inblandning, så är tanken lika fullt att det är en yttring av alkoholkultur att skåla.

Ur historien går det att finna argument för såväl den ena som den andra uppfattningen.

Själva skålandet har egentligen inte med alkohol att göra, utan är ett sätt att hedra någon. Men det som funnits i glaset har varit alkohol. ▶

ENKÄT: *forts.*

Vad tycker du som nykterist om att skåla?

Nicklas Kartengren, Göteborg, metodutvecklare på STAD, Stockholm förebygger Alkohol- och Drogproblem.

– För mig är det en icke-fråga. Jag skålar som alla andra. Det enda jag inte gör är att föreslå en skål vid barnbordet. Barn behöver inte lära sig skåla.

Lena Johansson, IOGT-NTO Visol i Växjö.

– Jag initierar inte en skål, eftersom jag känner mig besvärad av att skåla. Men om någon skålar med mig, så skålar jag.

– Jag är född i ett helnyktert hem. Vid bodelningen efter mina föräldrar hittade jag fina glas på fot, som de fått i lysningspresent, men som aldrig använts.

Daniela Karlson, direktansluten till IOGT-NTO, från Halmstad.

– Jag utbringar gärna en skål för god hälsa och för framtiden. Jag gör smoothie att skåla i, och jag är duktig på att göra alkoholfria drinkar och laga god mat.

– Men att skåla i alkohol är dubbelmoral, för då tar man in ett gift i kroppen och för-därvar den.

Johan Sandrell, NSF Värends scoutkår, Växjö.

– Jag ser inga problem med att skåla, det spelar ingen roll vad man har i glaset.

"Det finns inga enkla svar på hur man ska göra."

BERTIL LINDBERG

Bertil Lindberg har varit medlem i IOGT-NTO sedan organisationen bildades och var tidigare medlem i NTO. Han har också skrivit flera böcker om olika delar av nykterhetsrörelsens historia och grundat Nykterhetshistoriska sällskapet.

– Så vitt jag vet har det aldrig varit någon större diskussion om skålandet. Det har nog diskuterats mer mellan enskilda och fått bli ett personligt ställningstagande. Jag kan inte heller se att det skulle kunna vara på något annat sätt.

Själv skålar inte Bertil Lindberg.

– Men det är inte en okomplicerad fråga. Det finns inga enkla svar på hur man ska göra. Det måste var och en bestämma, säger han.

Han tycker att nykterhetsrörelsen målat in sig i ett hörn med lanseringen av alkoholfritt vin och öl.

– Det var nykterhetsrörelsen som lanserade de alkoholfria dryckerna. Jag vet inte om man var fullt medveten om konsekvenserna. Då har man ju anammat alkoholkulturen, och det skulle vara väldigt konstigt om man då tog avstånd från skålandet eller från att dricka de alkoholfria dryckerna ur vinglas, säger han.

Vett- och etikettexperten Mats Daniels-son är uppväxt med en alkoholberoende förälder. Han vet att det är viktigt att ingen känner sig pressad att dricka, men han tycker inte att nykteristen ska behöva avstå från att skåla, förutsatt att man inte har ett eget beroende som triggas av skålen.

– En skål är en lyckönskan. Att höja glaset betyder att man önskar att högre makter ska föra lycka i glaset. Det är ett sätt att uppmärksamma den man skålar med. Det har egentligen inget med alkohol att göra, säger han.

Han tycker också att alkoholfritt ska drickas i vackra glas.

– Något av det värsta jag vet, är när de på restaurang plockar bort de fina glasen och ställer fram tråkiga glas till den som vill ha vatten, säger Mats Danielsson.

Han uppmanar alla att våga säga till om man vill behålla glaset.

IOGT-NTO:s ordförande Johnny Mostacero anser att var och en måste bestämma om man vill skåla eller inte.

– Det måste vara ett individuellt ställningstagande. Jag kan tänka mig att yngre är mer liberala än äldre, men generellt tycker jag att sammanhanget får avgöra. Bara ljudet av en ölflaska som öppnas eller åsynen av en vinflaska kan trigga i gång suget. Av solidaritet med dem som har ett beroende bakom sig tycker jag att det är bättre att hålla sig till Godtemplaredricka eller vatten, säger han.

Men helt enkelt tycker han inte att det är, och i andra sammanhang kan det vara bättre att välja annorlunda.

– När vi är ute i sammanhang där det förekommer alkohol kan vi göra större skillnad genom att välja alkoholfritt öl eller vin eftersom det kan väcka nyfikenhet hos dem som brukar dricka alkohol. Kanske lockas några att välja något annat än en alkoholdryck. Den som beställer först har ett ansvar och får ofta fler med sig, säger han.

Johnny Mostacero nämner Almedalen som ett gott exempel.

– Att vi har varit med och tagit fram en alkoholfri drink som kunnat konkurrera med rosévinet som mingeldrink är fantastiskt. Vi hade inte fått samma effekt genom att bara säga "fy" och ställa oss utanför, säger han.

Själv syns han inte gärna med en alkoholfri öl i handen.

– Om jag är ute här i Halmstad är det många som känner mig och vet vem jag är. Om de ser mig med ett glas öl är det lätt att någon drar fel slutsatser. Jag vill inte heller synas på bild med en flaska alkoholfri öl. Men om någon skålar med mig så besvarar jag skålen. Det hör till vanlig hövlighet, säger han.

Det viktigaste tycker han ändå är att var och en hittar sitt eget sätt att förhålla sig till skålandet.

– Man måste själv känna sig bekväm, men det är bra att tänka efter så att man är medveten om vad man gör, säger Johnny Mostacero. ■

Kul på Pumpen 2015

Den 12 november mellan 20 och 21 var det dags för årets Pumpen. 96 lag tävlade mot varandra och besvarade 20 frågor med del-frågor. Lag Z44-Lf 277 Breidablick njöt av varje sekund och hade riktigt kul tillsammans.

Alltid go-fika på Café Rådhuset

Ett besök på Café Rådhuset hos IOGT-NTO i Blekinge är alltid ett gott besök! Ögonblicksbild från hösten.

Östergötland drar igång Vit Jul

Peppis övervakar förberedelserna för årets Vit Jul-kampanj.

IOGT-NTO Örebro bjuder på katter

Årets första lussekatter (men säkert inte de sista). 13 december vid Tomasboda blir det lussekatter till fikat.

Kulturutbyte hos IOGT-NTO i Söderköping

Föreningen Vidar i Söderköping bjöd in IOGT-NTO Dhallaan ifrån Navestad till ett medlemsmöte. Lära av varandra var temat och fikastunden förgylldes bland annat av Sambusa.

Bowling med IOGT-NTO Hudiksvall

Den 16 oktober rullade kloten till musik. Det blev gemenskap och discobowling en vanlig fredagkväll.

VAR MED!

Vill du ha med en notis från din förening eller från annan verksamhet inom IOGT-NTO? Skicka en kort text (max 100 ord) och en bild till accent@iogt.se. Skriv "I rörelse" i ämnesraden.

1150

DELTAGARE I ÅRETS VUXEN-PUMPEN

IOGT-NTO Östergötland firade av Fika för alla

Så är Fika för alla 2015 över. Vilken häftig månad, vilka härliga medlemmar vi har och har lyckats värva. Norrköping, Linköping, Vadstena, Motala, Kisa, Mjölby, Finspång och Söderköping är några av orterna vi har varit på den här vändan. Calle och Abdi säger tusen tack för Ert fantastiska engagemang ute i föreningarna!

HON LYFTER PÅ SKAMTÄCKET

På ytan levde överläkaren och **barn- och ungdomspsykiatern Anna Åhman** ett bra liv med familj och yrkesmässiga framgångar. Men inuti var hon rädd, osäker och traumatiserad efter att ha vuxit upp med en alkoholiserad pappa.

TEXT **MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN** FOTO **GÖSTA RISING**

Nu har Anna Åhman skrivit en bok om en flicka som delar hennes erfarenheter, "När en trollkarl dör" (Trolltrumma förlag). Huvudpersonen är Sara, som växer upp med en pappa som är som en trollkarl. Ena sekunden är han magisk och underbar för att i nästa bli som förbyt.

Varggrinet kommer fram, han blir opålitlig, obehaglig, pockande. Ögonen blir blöta av alkoholen och han tittar på Sara på ett sätt som inte en pappa ska. Ingen hemma eller i skolan vill se eller förstå vad han utsätter henne för. Hon stänger av alla känslor och flyr bort från vargen i

tanken. I verkligheten tvingas hon stå ut med både psykiska och fysiska övergrepp.

Som vuxen blir hon en framgångsrik läkare. Men inuti har barndomstraumat lämnat djupa sår. Hon har svårt med tilliten, kärleken och vågar inte släppa någon in på livet. Hon tror att hon har kontroll,

"Vi som har vuxit upp så här blir stark-svaga. Vi är hela tiden katastrofberedda."

ANNA ÅHMAN

Fakta. Anna Åhman

Ålder: 69 år.

Familj: tre döttrar och två barnbarn.

Bor: i Norrtälje.

Gör: Överläkare i barn- och ungdoms-psykiatri, författare och föreläsare.

delta i en grupp med ungdomar som hade liknande erfarenheter.

Men trots att hon fick samtalsstöd, var duktig i skolan och senare en högpresterande universitetsstudent och yrkeskvinna, led hon av konstant posttraumatisk stress. Det förstod hon inte själv, men i efterhand kan hon se hur små, små saker kunde utlösa en enorm rädsla som saknade verklighetsförankring.

– Vi som har vuxit upp så här blir stark-svaga. Vi är hela tiden katastrofberedda och det behövs ytterst lite för att vår fasad ska krackelera. När den gör det faller vi mot botten. Samtidigt kämpar vi hårt för att upprätthålla fasaden, för vi bär på så mycket skam och skuld som vi inte törs blotta, varken för oss själva eller andra. Att släppa på kontrollen känns outhärdligt skrämmande, säger Anna Åhman.

Hon tillägger att det här förhållningssättet naturligtvis tar enormt mycket energi. Energi som man borde lägga på bättre saker.

– Man lever långt under sin kapacitet, samtidigt som man bränner ut sig av ansträngningen att verka välfungerande. Man har lärt sig att släcka ner alla varningslampor och till slut brakar kroppen ihop.

Just så blev det för Anna Åhman. Hon gick in i väggen. Insidan och utsidan var så osynkroniserade att fasaden till sist rämnade. Efter en lång tids rehabilitering och nya insikter föddes tanken på att skriva en bok om medberoende och dess

konsekvenser. Inte en faktabok, utan en känslobok.

– Medberoende är ett underskattat problem i samhället och jag planerar att så småningom skriva en faktabok i ämnet. Det har ju skrivits böcker om detta förut, men jag saknar en del, bland annat om den posttraumatiska stressen som uppstår, säger Anna Åhman och fortsätter:

– Medberoende drabbar inte bara den enskilde som får leva med sviterna av sin uppväxt och sina erfarenheter, utan är ett folkhälsoproblem. Att växa upp i en dysfunktionell familj gör att våra förväntningar på livet blir snedvridna. Vi tvingas anpassa oss till något som vi inte kan påverka. Den maktlösheten gör något med oss.

Hon hoppas och önskar att hennes bok ska bidra till att bryta tabun och att vi ska våga prata om hur det är att växa upp i en dysfunktionell familj. Att vi ska våga lyfta på skamtäcket.

– I dag har jag rivit ner min fasad och det känns oerhört befriande. Förr spelade jag rollen att vara Anna Åhman. Nu är jag Anna Åhman. ■

men lever i själva verket ett halvt liv. Det är genom bokens Sara som barn- och ungdomspsykiatern Anna Åhman berättar om sina upplevelser av att växa upp i en dysfunktionell familj.

– Jag började skriva självbiografiskt, men fick skrivkramp. Känslan av att det jag ville berätta var förbjudet var så starkt. Så dök det upp en liten flicka, Sara, ur mitt inre. Hennes historia är mer fasansfull än min egen, men känslorna är desamma. När jag släppte på kravet att skriva självbiografiskt, med krav på någon slags sanning, så skapades en berättelse som upplevs som väldigt trovärdig av de läsare och fackmän som har läst boken, säger Anna Åhman, som även har inspirerats av patienter hon har mött genom sitt arbete.

Liksom Saras pappa var Anna Åhmans pappa alkoholist. Han hade – som alla människor – både bra och dåliga sidor. Han kunde vara rolig och påhittig. Men hans humör skiftade snabbt när han drack och det skrämde vettet ur Anna, som tidigt lärde sig att anpassa sig, att tassa på tå, att inte prata om det. För ingen verkade vilja se eller förstå. Så småningom fick hon hjälp av skolkuratorn och PBU, och fick

Glada miner under röstning i plenum, den mötesform där alla samlas.

Uppdrag: **UTVECKLA**

När Nykterhetsrörelsens scoutförbund hade förbundsmöte testades **diskussioner på nätet och mer tid i plenum**. Accent hakade på för att se hur de nya arbetsformerna fungerade i praktiken.

TEXT OCH FOTO **NATHALIE C. ANDERSSON**

– **Mikrofon, tack!** säger mötesordförande Björn Lindgren. Han pekar ut i salen mot det ombud som börjat prata utan mikrofon. Bara de närmaste hör vad som sägs. En kort stund senare har mikrofonen kommit fram till ombudet och diskussionen kan fortsätta.

På ena kortsidan av lokalen hänger Jimmy Carlsson från NSF Eskilstuna scoutkår. Tillsammans med Albin Allenbrant och Nils-Oscar Andersson är han

ansvarig för den här halvan av mötessalen. Uppdrag? Att så snabbt som möjligt leverera en mikrofon till den som ska prata.

– Det är lite småstressande, men kul. De debatterar: en säger något och någon annan säger något, så det är svårt att veta vem man ge micken till. Det måste gå fort, men vissa ser inte att jag kommer fram med mikrofonen, säger Jimmy Carlsson.

Han sitter på en högtalare och ser ut

över salen. Hela dagen har han suttit och lyssnat på debatten, varit på spänn för att se vem som ska ha mikrofonen nästa gång. Kompisarna bredvid lutar sig mot varandra.

– Det är väldigt mycket sitta still, säger Nils-Oscar Andersson.

Men Jimmy Carlsson har inte tråkigt.

– Det börjar hetta till lite, det är intressant! Ombuden tycker så olika. Det är kul att vara här, att vi blivit uttagna som funktionärer, säger han.

Jimmy Carlsson blev scout för 1,5 år sedan efter att ha sett en rekryteringsfilm på Scouternas hemsida. Han ville ut i naturen. Att han skulle sitta och lyssna på debatter om scoutpolitik var kanske inte det första han tänkte sig när han blev medlem, men det är en ny värld som han också är intresserad av.

– Jag tycker det är intressant över huvud taget med debatt. Jag brukar titta

Gamla kompisar är alltid välkomna.

Det börjar hända grejer på scenen.

Dagens arbete över, nu väntar festen.

Jonas Moberg blickar ut över plenum.

DEMOKRATIN

på debattprogram på tv och har själv velat bli politiker, säger han.

Längst bak i salen sitter Andreas Johansson från Skogshöjden NSF i Trollhättan framför en datorskärm. Han begrundar förslaget som diskuteras. För Andreas Johansson började just det här förbundsmötet för mer än två år sedan. Då var han med i den demokratipatrull som tog fram förslag på hur Nykterhetsrörelsens scoutförbund, NSF, skulle kunna arbeta mer demokratiskt på sina förbundsmöten. Gruppen lade fram en motion som röstades igenom 2013. Motionen formade hur årets mötesformer skulle se ut. I korthet bestämdes följande: diskussionerna skulle påbörjas tre veckor innan det officiella förbundsmötet, 7-8 november, diskussionerna skulle ske på nätet och de flesta förslagen skulle läggas innan själva mötet. Väl på plats skulle frå-

gora diskuteras i beredningsgrupper och sedan i plenum.

– Tanken var att få förbundsmötet att bli mer demokratiskt, och att få fler att komma hit. Vi ville optimera tiden på plats och funderade över hur folk skulle bli så engagerade som möjligt, säger Andreas Johansson.

Hittills tycker han att förbundsmötet har gått hyfsat.

– Men jag tycker fortfarande att det är för mycket bagatellsaker – vi borde fokusera mer på de stora frågorna. Den viktigaste frågan tycker jag har varit de kommande inkomstkällorna, men där blev det

inte så djupa diskussioner. Det gick väldigt fort, säger Andreas Johansson.

Även om en stor del av diskussionerna skett på nätforumet VoteIT innan mötet så händer också mycket på plats. Strax efter att högtalarsystemet ballat ur på lördagseftermiddagen – och genom en högfrekvent rundgång skapat någon ny slags elektronisk distortionsmusik (vilket givetvis framkallade stora applåder bland ombuden) – röstas NSF:s nya vision igenom. Trots att det innan mötet inte funnits något förslag på en sådan. Förbundsstyrelsen hade föreslagit några värdeord som borde finnas med i visionen och ett förbundsmöte att återremittera frågan. Men så blev det inte. Ombudet Evelina Sundberg knäpade ihop värdeorden till en visionsformulering som hon motiverade med meningen ”En kort vision är bättre än en lång :)”.

**”Det börjar
hetta till lite.”**

JIMMY CARLSSON

Förbundsstyrelsen framträdde med en mötesmusikal.

Och visionen röstades igenom av mötet.

Levande demokrati, tycker ombudet Eva Kilnäs från Mölnlycke scoutkår.

– Det är väldigt väldigt roligt att vi inte återremitterade visionen utan fastslog den, och att alla var helt överens om det. Det känns som det viktigaste – att vi drar åt samma håll, säger Eva Kilnäs.

Visionen? "NSF:s vision är ett solidariskt och drogfritt samhälle med kreativa och modiga världsmedborgare."

Eva Kilnäs har varit med på många förbunds möten och är nöjd med årets förhandlingar.

– Allting kan ju bli bättre, men det här är bättre än tidigare, det tycker jag. Alla har fått möjlighet att komma till tals och alla hade möjlighet att föra diskussioner innan mötet. Men jag är nog lite besviken över att det inte var fler som tog chansen att diskutera i förväg på nätet. Det känns som att det var samma

"Det är väldigt väldigt roligt att vi inte återremitterade visionen utan fastslog den."

EVA KILNÄS

personer som ändå brukar ställa sig upp och prata som tog sig tid att göra inlägg, säger hon.

Att de flesta förslag kom in via e-systemet innan mötet tycker hon är bra.

– Det gjorde att man hann reflektera lite innan och diskutera hemma på

kåren vad man tyckte om saker, säger Eva Kilnäs.

Katarina Funning från Hällans scoutkår i Sundsvall delar Eva Kilnäs bild.

– Jag tycker att det är bra att man fick lämna förslagen innan, men sedan fungerade det inte under själva mötet, för vi hade egentligen ingen diskussion. Det blev det skrivna ordet som vi tog ställning till. Ska vi införa något sånt här måste vi tydligare tala om hur det ska fungera och vad vi förväntas göra, säger Katarina Funning.

Katarina Funning tycker inte att det nya upplägget förbättrat demokratin.

– Jag upplever att det är färre som varit engagerade. Det är få som pratat eller som lagt något förslag. Men man kan ju tycka och tänka utan att säga något också, säger hon.

När Jonas Moberg tittar ut över plenum är han både nöjd och självkritisk.

Och fler omröstningar i plenum.

Albin Allenbrant vilar lite i Nils-Oscar Anderssons knä.

Fakta: Om förbundsmötet

- Förbundsmötet är NSF:s högsta beslutande organ. Mötet hålls vartannat år och i år var platsen Eskilstuna. 330 antal personer var på plats, varav 127 ombud.
- Förbundsmötet röstade igenom en vision och ett uppdrag för NSF.
- Mötet beslutade att NSF ska avsätta 1,5 miljoner kronor till insamling tillsammans med resten av IOGT-NTO-rörelsen. Beslutet togs efter flera omröstningar.
- Mötet valde att avsätta 300 000 kronor per år 2016 och 2017 till utvecklandet av en kommersiell produkt. Förhoppningen är att resten av IOGT-NTO-rörelsen ska gå in som medfinansierare.
- Mötet röstade igenom förbundsstyrelsens förslag att ge kursgården Ransberg i Värmland 3,7 miljoner kronor i stöd för 2016–2017.
- Mötet beslutade att de NSF-broschyrer som finns ska översättas till flera språk och läggas upp på NSF:s hemsida.

Ellen Eklund, nyvald vice ordförande, talar inför församlingen.

Han är en av de från den avgående förbundsstyrelsen som arbetat mest med arbetsformerna inför mötet.

– Jag tror att det här arbetssättet skapar engagemang på olika plan. Man ser bättre hur en fråga bereds – i plenum kan det bli väldigt oöverskådligt. Men jag har svårt att jämföra det med tidigare förbundsmöten. Vi har möte vartannat år och gör lite olika varje gång, så jag vill inte stå för någon vetenskaplig analys, säger han.

Självkritiskt lyfter han fram flera saker som inte fungerat: rapporteringen av diskussionerna i beredningsgrupperna, och att förslag har lagts i plenum fastän dessa kanske redan behandlats och förkastats i beredningsgrupperna. Han upplever att trots bra diskussioner så är det många av de ”gamla vanliga” som hörts i debatten.

– Till nästa gång tror jag att vi behöver uppmuntra fler att lägga upp kårens åsikter och kommentarer på e-forumet.

Vi behöver bli bättre på att dokumentera processen i beredningsgruppen och presentera den för plenum, och förbundet måste hjälpa valberedningen att komma ut med ett förslag som kan diskuteras innan och under mötet, säger Jonas Moberg.

Att förbättra demokratin är en pågående process, det är learning by doing.

– Hela vår organisation, Scouterna, är ju en utbildning i att göra människor redo för livet. Så det är bra att vi övar på plenum och andra demokratiska arbetssätt, säger Jonas Moberg.

Arbetssättet som användes under årets förbundsmöte kommer att utvärderas.

– Vi ska använda arbetsmetoden även nästa gång, så det är klart att vi kommer utvärdera det så det blir ännu bättre, säger nyvalda vice ordföranden Ellen Eklund.

Hon hade gärna hört fler röster lyftas i

diskussionsforumet på nätet, men tror att de olika forumen kan komplettera varandra.

– Människor processar saker på olika sätt och möjligheten att kunna mötas på olika arenor kan vara en tillgång för demokratin. Jag vill ju tro att det här arbetssättet gjorde skillnad, men jag tror också att det tar tid innan folk vänjer sig.

Trots delade meningar om vad som kan göras bättre verkar de flesta vara nöjda med den demokratiska processen – och Eva Kilnäs tar med sig en positiv känsla hem:

– Det bästa med förbundsmötet är att det känns som att vi som förbund är stolta över det vi gör. Folk har olika åsikter om olika sakfrågor, men vi delar ändå en vision. Trots att vi haft diskussioner och tycker olika saker känns det inte som att någon går hem och surar. Det känns som ”nu kör vi på detta” – det här blir bra. ■

HALLÅ DÄR!

Joel Alme

Aktuell med turné och Jills Veranda.

FOTO: ANNA LEDIN WIRÉN

Vad handlar din låt "Vår sort" om?

– Den handlar om just det som titeln berättar: den sortens människor som finns i min släkt. Den sort som missbrukar alkohol och andra droger och som går ner sig i destruktivitet. Nästan alla i min släkt har gått ner sig i missbruk. Min pappa hade svårigheter i livet och övergav familjen. Min morfar var alkoholist, liksom min farfar. Andra släktingar missbrukar både alkohol och droger, och en kusin begick självmord på grund av missbruk, bara 19 år gammal.

Har du själv haft ett missbruk?

– Nej, men jag har haft mina problem. Det präglar en naturligtvis att växa upp i en miljö där många sitter fast i ett missbruk. En förälders uppgift är ju att ge sina barn en bra start i livet, ge dem trygghet och en ljus syn på framtiden. När det inte fungerar så blir det ett svek som i vissa fall kan leda till att barnen också börjar missbruka.

Hur såg din egen uppväxt ut?

– Jag hade turen att få växa upp i en ganska harmonisk familj utan missbruk, bestående av mamma, en styvpappa och lillasyster. Som barn var jag inte så medveten om släktens problem. Det kom senare. I mitt fall har musiken fungerat som ett sätt att kanalisera mina erfarenheter. I dag känner jag mig väldigt lyckligt lottad som har en familj och en karriär. Jag hade lika gärna kunnat vara en av dem som hamnade på gatan.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

BOOK

När det förflutna kommer ikapp

■ **Den första lögnen**
Sara Larsson
Norstedts

DECKARE Oskar lever ett välordnat liv med karriär, fru och två barn. Att han för många år sedan var inblandad i en grov våldtäkt, på en ung flicka som hette Josefin i Visby, är inget han går och funderar på. Han själv och Jonas och Rikard – som också deltog – har gått vidare med sina liv. Men under en semester i Thailand lockar barerna och de prostituerade kvinnorna mer än familjen och efter en blöt natt vaknar Oskar upp med skador i underlivet, samtidigt som kvinnan han har varit med är så illa tilltygad att hon måste till sjukhus. Han

gör allt för att dölja sanningen för sin fru. Men nu är bollen satt i rullning och snart börjar det förflutna knacka på hans dörr – och han riskerar att förlora både anseende och jobb. Jonas fru Mia, som är genusvetare, börjar undersöka det gamla Visbyfallet. Och vem är det som skickar bilder och sms? Oskar, Jonas och Rikard återupptar kontakten med varandra för att försöka ta reda på vem som hotar dem. Men ingenting är som det verkar. Är det Josefin som är ute efter hämnd? En riktigt spännande och välskrivna deckare som växlar mellan olika perspektiv. Det är engagerande och upprörande

– paralleller finns till autentiska händelser där våldtäktsmän har friats för att det inte är ställt bortom allt tvivel att de förstått att kvinnan inte ville.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

BOOK

På färjan fins ingen hjälp att få

■ **Färjan**
Mats Strandberg
Norstedts

ROMAN Alla som har åkt finlandsfärja vet hur det brukar se ut. Grabbgäng, tjejgäng, blekfeta herrar och åldrande damer med glittriga toppar, barnfamiljer – och alldeles för mycket alkohol. Strandberg målar upp en träffsäker bild av den daterade Baltic Charisma och dess resenärer i växelvisa kapitel. Här finns den kärlekstörstande Marianne, artisten Dan och kusinerna Albin och Lo. Med på båten finns också en till synes härjad kvinna med död blick och hennes märklige son. Två vampyrer som överlevt sedan förra sekelskiftet och som

ska komma att förändra merparten av resenärernas liv för evigt. Det första blodsugande bettet

blir början till undergången. Snart är färjan ett inferno av blodsugande vampyrer, några mer förslagna än andra. Det fina med Strandbergs skräckroman är att trovärdigheten och förankringen i verkligheten aldrig försvinner. Detta är ingen sagovärld, utan vår vardag, som hemsöks av varelser vi egentligen inte tror på. Det är spännande, välskrivet och intressant, inte minst som studie av mänskligheten. Att förlägga en vampyrhistoria ombord på en båt är suveränt. Baltic Charisma flyter som en isolerad ö på Östersjön. Ingen kan ta sig därifrån, ingen hjälp finns att få. Det är klaustrofobiskt på mer än ett sätt.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

BOK

Inget för lättskrämnda

Istvillingar
S.K Tremayne
Övers. Cajsa Mitchell
Lind&Co

ROMAN Sexåriga enäggstvillingarna Lydia och Kirstie är oskiljaktiga. Så pass att inte ens föräldrarna alltid kan se skillnad på dem. De har utvecklat ett eget språk som bara de kan förstå. En dag händer det som inte får hända, Lydia faller från en balkong och dör. Efter ett år av tung sorg beslutar sig familjen för att flytta till en isolerad ö i Hebriderna där de ärvt ett gammalt hus. De vill börja om och komma bort från alla minnen. Men i stället för att läka blir Kirstie allt underligare. Hon börjar

kalla sig Lydia, ändrar beteende så att hon allt mer liknar sin döda

syster, och hon verkar djupt olycklig. Hennes klasskamrater är rädda för henne. Föräldrarna vet inte vad de ska tro, var det i själva verket Kirstie som dog? Vad var det som hände den där dagen då ena tvillingen dog? Det visar sig att familjemedlemmarna bär på många dunkla hemligheter. En efter en nystas de upp och spänningen är gastkramande. En smygande otäck känsla av att inget är vad det verkar greppar tag i läsaren, och man kan bara inte släppa den här finurligt uppbyggda romanen med övernaturliga inslag. Inget för mörkrädda och lättskrämnda. Men sjukt bra, spännande och vemodigt.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

FILM

Dopad av framgången

The Program
Amerikansk film med Ben Foster och Dustin Hoffman
Av Stephen Frears

FILM Många minns den sjufaldige Tour de France-vinnaren och amerikanen Lance Armstrongs remarkabla karriär – och fall. Han åkte fast för doping och det avslöjades att han hade använt otillåtna preparat under hela sin karriär inom tävlingscykling, som varade mellan 1999 och 2005. Han är förstås inte den ende inom idrottsvärlden, och doping är ett allmänt känt problem bland elitidrottare. Men Armstrongs historia har fler dimensioner. Bland annat drabbades han som ung av testikelcancer, men övervann sjukdomen och återkom som cyklist, starkare än någonsin. Den bakgrunden gjorde honom möjligen mer oantastlig än andra, vem vill knuffa ner en tillfrisknad hjälte från hans

pedestal? Den här filmen fokuserar främst på dopningen, maktstrukturen kring cyklister och hur drogerna till sist fick hjälten på fall. Hans privatliv berörs knappt alls och han framstår i filmen – som stundtals känns

redovisande – som arrogant och egotrippad. Inte så spännande, djuplodande eller känslösamt. Men rimligt intressant om ett utbrett och allvarligt problem i idrottsvärlden.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

MISSA INTE!

1 FILM Medierna beskriver ofta den italienska flyktingön Lampedusa som en konfliktplats med utbredd rasism. Jakob Brossmann har valt att skildra en annan sida och målar i filmen "Lampedusa" ett rörande porträtt av lokalbefolkningens dagliga liv och hur flyktingarna blivit en del av deras identitet.

2 DOKUMENTÄR "Christianias barn". 1971 bildades fristaden Christiania i Köpenhamn. En fristad för öppet narkotikamissbruk och en "cool" livsstil bortom lagen. Många barn som levde här för illa. Dokumentären ligger på SVT Play fram till april 2016.

FOTO: ERIK GLEE

3 UTSTÄLLNING Karin Broos utställning "Still life" på Waldermarsudde är värd ett besök. Hennes naturtroga, mycket skickligt utförda konst med kvinnor i fokus, bär på något hemlighetsfullt, magiskt – ja, lite obehagligt. Väcker känslor och är samtidigt en storslagen upplevelse. Till februari 2016.

FOTO: MARC BROOS

Känner du någon
som borde bli
månadens medlem?

TIPSA OSS på
accent@igot.se eller
Accent, Box 12825,
112 97 Stockholm

FOTO: PAULINA WESTERLUND

Ari Riabacke

ÅLDER: 50 ÅR.
FAMILJ: FRU OCH FEM
BARN I ÅLDRA 5–22.
BOR: I SKÖNDAL I STOCKHOLM.
GÖR: DRIVER FÖRETAGET
RIABACKE & CO.

"När jag slutade
dricka började det
hända väldigt bra
saker i mitt liv."

Varför är du medlem i IGT-NTO?

– När jag slutade dricka för ett tiotal år sedan började det hända väldigt bra saker i mitt liv. Numera vaknar jag varje morgon i fullkomlig klarhet och är närvarande i varje stund. Det finns inget filter mellan mig, livet och dem jag älskar.

– Alkoholfrågan är en viktig samhällsfråga, vilket också är skälet till att jag är medlem. Runt varje vuxen som dricker för mycket finns det barn och andra som far illa. Dessutom är beslut som fattas under påverkan dåliga beslut. Misshandel och våldtäkter är ofta kopplade till alkohol.

Hur reagerar omgivningen på att du inte dricker?

– Normen, kulturen och traditionerna kring alkohol är väldigt starka, så man måste ofta motivera varför man inte dricker i nya sociala sammanhang. Trots att normaltillståndet är att vara nykter. Men i de kretsar jag rör mig är min nykterhet inget som ifrågasätts. Den som har ett stort behov av att veta varför andra väljer bort alkohol kanske själv behöver fundera på varför det är så viktigt att även andra dricker.

Att bli nykter var ett av dina beslut – och beslut är också ditt yrke, berätta!

– Jag är doktor i beslutsfattande och sedan 2011 driver jag och min fru ett företag där vi föreläser och utbildar i att fatta bättre beslut. Att fatta kloka beslut är viktigt i alla typer av företag och organisationer och detsamma gäller självklart i våra egna liv.

Har folk svårt att ta beslut?

– Ja, många är så rädda att ta fel beslut att de hellre avstår, vilket oftast är det sämsta alternativet. Man varken kan eller måste ta rätt beslut varje gång, det är okej att några beslut blir fel.

Vilka är dina bästa beslut?

– Beslutet att våga vara mig själv. Ett annat var att våga lämna en fast och trygg anställning för att starta eget. Och beslutet att skipa sponken var ett riktigt genidrag.

Vilka är dina sämsta beslut?

– Även de dåliga besluten har format mig till den jag är i dag så jag ångrar ingenting. Möjligen kan jag beklaga att det tog så lång tid att nå dit jag är i dag. Men bättre sent än ännu senare, som Povel Ramel lär ha sagt en gång i tiden.

MARIA ZAITZEWSKY RUNDGREN

Foto: Anthony Camp/CC BY 2.0/Rea

NYÅRSFEST I VETLANDA

Välkommen till nyårsfest på nyårsafton den 31 december 2015 klockan 19:30 i IOGT-NTO-lokalen, Kullgatan 8, Vetlanda.

Program:

Supé, scenprogram av pianisten William Isaksson som ibland spelar med Robert Wells. Det blir jazz, schlager och lite klassiskt. Dans till Anders Nilssons orkester samt stämningsprogram vid tolvslaget.

Kostnad 300 kronor/person. Anmälan senast 27 december till tel 0383-761 364, 070-025 80 02 eller 0383-141 44.

Välkomna hälsar
NVB och IOGT-NTO

GAMBIA & SENEGAL

9-23 februari 2016 – 4 platser kvar

En resa där vi kombinerar sol och bad med upplevelser där vår svensk/gambianska reseledare tar dig med till platser lite bortom turiststråken och till människor i deras vardagliga miljöer. Du får uppleva säregen natur och exotiska miljöer med ett annorlunda djurliv samt långa badstränder med möjlighet till härliga bad.

VILL DU VETA MER?

Kontakta NBV Halland för information:

Andersbergstrången 2, 302 22 Halmstad

Tel: 073-383 83 68 eller 070-487 81 14

Mejl: amoujobe@nbv.se

Hemsida: www.nbv.se/gambiansresan

Deltagare i en av IOGT-NTO-rörelsens barnaktiviteter.

Inget barns upplevelse av julen ska behöva konkurrera med vuxnas drickande.

Många barn och unga har det tufft under julen på grund av att vuxna dricker för mycket. Kampanjen Vit jul syftar till att uppmärksamma detta – men också att göra något åt det! Tillsammans med våra ideella och dig som företagsgivare kan vi anordna julaktiviteter för barn och unga i hela landet. Och öppna fler dörrar för ett julfirande fyllt av glädje och gemenskap.

Som företagsgivare får du vår odelade tacksamhet. Du får ett diplom, personlig återkoppling och möjlighet till fortsatt engagemang. Men viktigast av allt är vetskapen om att du bidragit till att fler barn har fått skratta under julen och känner hopp om framtiden.

Skänk en gåva på www.vitjul.se/foretag så att fler barn får fira jul i en trygg miljö utan att konkurrera med alkoholen.

IOGT-NTO-RÖRELSEN

FOTO: NATHALIE C. ANDERSSON

Förbundsordföranden. Johnny Mostacero

Nykterhet vägen till en bättre värld

Demokrati och solidaritet är en viktig del av vår folkrörelsesjäl, men det som skiljer IOGT-NTO från andra folkrörelser är att vi också ser nykterhet som en bärande del i arbetet för en bättre värld.

Sverige har ett alkoholmonopol som är en stabil grund i alkoholpolitiken. Systembolaget har uppdraget att sälja alkohol med socialt ansvarstagande och att agera med folkhälsan i fokus. Att sälja alkohol med folkhälsan som riktlinje är förstås motsäggelsefullt, men så länge samhället accepterar alkohol är ett monopol utan privat vinstintresse den bästa lösningen. Systembolaget håller hårt på åldersgränser och har en tydlig policy för etableringar av nya butiker där det inte handlar om att expandera för att öka försäljningen. De har dessutom en kundnöjdhet som är högre än någonsin. Systembolaget sköter sina kort väl och har under de senaste åren agerat skickligt också i ett bredare samhällsperspektiv genom mer än en fördubbling av stödet till alkoholforskning. Ett annat viktigt inslag är bildandet av IQ, ett bolag som arbetar med alkoholinformation. Proffsigt och elegant har de under sin relativt korta livstid etablerat ett framgångsrikt arbete även med

aktörer som inte alltid velat ägna sig åt förebyggande arbete. Nämnas kan studentorganisationer och idrottsrörelsen. Min rekommendation är: fortsatt på den vägen!

Ändå finns det ständigt ett hot mot det monopol som Systembolaget agerar under.

Förslaget om gårdsförsäljning är ett av dessa, och här finns det en förvånande okunskap hos såväl politiker, tjänstemän som hos allmänheten. Det är inte som många tycks tro, av hänsyn till eventuella konsumtionsökningar som IOGT-NTO är emot förslaget, utan för att gårdsförsäljning hotar monopolet och öppnar marknaden för många andra aktörer.

Ett annat orosmoln är alkoglass – en frusen drink på 5 volymprocent – som kan säljas helt oreglerat oavsett kundens ålder. Alkoglass räknas inte som dryck och därför kan/vill inte Folkhälsomyndigheten agera och stoppa den – trots att det är deras ansvar att se till att alkohollagen följs. Det måste också till en tydlig lagstiftning kring näthandeln av alkohol.

För att upprätthålla en restriktiv solidarisk alkoholpolitik krävs modiga politiker. Politiker som inser att alkohol inte är vil-

ken vara som helst och som agerar utifrån den insikten. Folkhälsominister Gabriel Wikström har ett hårt arbete framför sig. För oss som medlemmar i en folkrörelse med ambition att göra Sverige nyktrare och minska alkoholskadorna gäller det att fortsätta agera vakthund. Det måste säkerställas att politiker och tjänstemän på alla nivåer har kunskap i alkoholfrågan, och att de vågar omsätta den kunskapen i skarpa alkoholpolitiska förslag!

Nu står julen för dörren och vårt framgångsrika rörelsegemensamma arbete med Vit Jul kommer även i år bidra med att sätta fokus på vikten av att vuxna som firar jul i barns närvaro gör det utan alkohol. Många av våra medlemmar kommer att bidra genom att skapa fritidsaktiviteter under julhelgen. Allt för att även de barn och unga som har det jobbigt hemma ska få något kul minne att berätta om när skolan börjar igen efter jullovet.

Avslutningsvis vill jag önska alla våra medlemmar en riktigt God Jul, och ett Gott Nytt År.

Nytt värvarår, ny inspiration!

Varmt välkomna till årets värvarkickoff som samtliga distrikt arrangerar under januari och februari! Under 2016 väntar nya spännande utmaningar som vi tar oss an tillsammans.

På kickoffen får du ta del av material och nyheter och vi berättar hur vi kan lyfta vår verksamhet till nya nivåer, bland annat genom att flytta ett centralt fokus till det lokala engagemanget med lokala värvarteam.

Väl mött!

En mer detaljerad inbjudan kommer från ditt distrikt!

MISSA
INTE
DATUMET!

DISTRIKT	DATUM	PLATS	TID
Blekinge	13 jan	IOGT-NTO, Rådhuset, Ronneby	18.00
Norrbottnen	16 jan	IOGT-NTO, Köpmantorget 7, Luleå	12.00
Skåne	17 jan	IOGT-NTO, Flensburgsgatan 8, Sösådal	12.00–16.00
Västerbotten	17 jan	IOGT-NTO, D-expeditionen, Åsgatan, Skellefteå	13.00
Halland	18 jan	IOGT-NTO, Framtidens hus, Torggatan 5, Falkenberg	18.30
Örebro	19 jan	Plats meddelas senare i inbjudan från distriktet	19.00
Kronoberg	19 jan	IOGT-NTO, Vattentorget 1, Växjö	18.00
Västmanland	20 jan	IOGT-NTO, Lovisagården, Slottsgatan 6, Västerås	18.00
Göteborg-Bohuslän	20 jan	Vännplatsen, Gamla Flygplatsvägen 38 Amhult, Torslanda (kl 18.00–19.00 möjlighet till shopping i butiken samt fika)	18.00–21.00
Uppsala län	21 jan	IOGT-NTO, Drabantens, Bangårdsgatan 13, Uppsala	18.00
Älvsborg	25 jan	IOGT-NTO, Prostgatan 25, Mellarud	18.00
	26 jan	Nykterhetsgården Lönne, Kasernvägen 6, Borås	18.00
Gotland	26 jan	IOGT-NTO, Vita Huset, Ekmansgatan 11, Visby	18.30
Skaraborg	26 jan	IOGT-NTO, Drottninggatan 13, Skövde	18.00
Stockholm	27 jan	IOGT-NTO, Klara Södra Kyrkogata 20, Stockholm	18–20
Jönköping	27 jan	IOGT-NTO, Barnarpsgatan 39, Jönköping	18.00
Södermanland	28 jan	IOGT-NTO, TEA-lokalen, Storgatan 4, Flen	18.00
Västernorrland	30 jan	Info i samband med Händelserika dagen, senare kommer en extra inbjudan till 3 träffar om medlemsutveckling	
Jämtland	31 jan	IOGT-NTO, Pelarsalen, Grängsg. 9, (Ingång från gården) Östersund	12.00–17.00
Gävleborg	31 jan	IOGT-NTO, Seegatan 8 A, Sandviken	10.00–15.00
Kalmar	2 feb	IOGT-NTO-huset, Trädgårdsgatan 12, Kalmar	18.00–20.00
Östergötland	3 feb	IOGT-NTO, Wavrinskysalen Snickaregatan 2, Linköping	18.00–20.00
Värmland	4 feb	NBV:s lokal H, Herrgård'n, Karlstad	18.00
Dalarna	13 feb	IOGT-NTO, Gamla Elverket, Ölandsgatan 8, Falun	10.00–15.00

IOGT-NTO INFORMERAR

www.iogt.se • www.sobernet.nu • 08-672 60 05 • info@iogt.se

KAMRATSTÖD SVERIGE HÅLLER MÖTE

Varje första måndag i månaden under 2016 är alla personer som är aktiva på något sätt inom IOGT-NTO:s kamratstöd, eller bara intresserade av arbetet, välkomna att delta i Kamratstöd Sveriges videokonferensmöten. Du som vill vara med kan höra av dig till Mattias Eriksson på mattias.d.eriksson@sobernet.nu eller ringa till 076-710 74 28.

Följande datum är planerade för dessa möten:

1 februari, 7 mars, 4 april, 2 maj, 13 juni, 4 juli, 1 augusti, 5 september, 3 oktober, 7 november och 6 december.

BETALA DIN MEDLEMSAVGIFT FÖR 2016

Alla medlemmar som ska betala sin medlemsavgift till IOGT-NTO för 2016 kommer att få ett brev med inbetalningsavi och annan nyttig information. Brevet kommer hem till dig i **början av januari**.

Betala din medlemsavgift så snart du har möjlighet!

JANUARIKONFERENS

Sitter du i en av IOGT-NTO:s distriktsstyrelser eller är anställd i ett IOGT-NTO-distrikt? Då är du välkommen på vår Januarikonferens i **Köping den 23–24 januari**.

Tillsammans med förbundsstyrelsen påbörjas arbetet med att sjösätta vår strategi 2016–2021. Vi får ett smakprov av NBV:s nya material om alkoholnormen, vi kommer påbörja kartläggningen tillsammans på plats för att se hur organisationen mår och det arbetet kommer troligen att ske i samverkan med Wendelsbergs folkhögskola.

Läs mer på www.iogt.se/utbildningar.

VÄLKOMNA TILL IOGT-NTO

Sedan vi rapporterade senast har följande IOGT-NTO-föreningar nybildats:

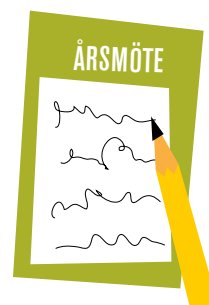
- 17C6706 IOGT-NTO Kvinnor tillsammans, Kristinehamn
- 23C6707 IOGT-NTO Språngbrädan, Krokoms
- 19C6709 IOGT-NTO Västerås Kamratstöd, Västerås

Föreningarna och deras medlemmar hälsas varmt välkomna in i IOGT-NTO-familjen. Lycka till med verksamheten!

DEMOKRATI I IOGT-NTO-FÖRENINGEN

Snart är det dags att planera och genomföra årsmöte i er IOGT-NTO-förening, en mycket viktig del av vår demokrati. Börja med att boka datum för årsmötet (senast sista februari) om ni inte redan har gjort det.

Verksamhetsberättelse och olika rapporter ska skrivas, en arbetsplan ska tas fram och valberedningen ska börja fundera över vilka personer man vill föreslå till förtroendeuppdrag i och med årsmötet.

På IOGT-NTO:s hemsida finns en ny sektion där föreningar kan få tips på hur man kan skriva handlingar till årsmötet. Där finns också andra matnyttigheter för föreningar, som ni hittar under "Föreningsservice", www.iogt.se/foreningsservice.

VÄRVARKICKOFFER I ALLA DISTRIKT

Varmt välkomna till årets värvarkickoffer som samtliga distrikt genomför mellan den 13 januari och 13 februari. Under 2016 väntar nya spännande utmaningar som vi ska ta oss an tillsammans. På kickoffen får du ta del av material och nyheter.

Se annons i detta nummer av Accent för mer info om när ditt distrikt håller värvarkickoff!

TIPS PÅ ENGAGEMANG

- Värva en medlem till IOGT-NTO
- Uppmana dina vänner att ta ställning för Vit jul
- Dela med dig av Accent när du läst klart den
- Beställ och sprid visitkort om IOGT-NTO:s Alkoholrådgivning
- Gilla IOGT-NTO på Facebook

IOGT-NTO I SOCIALA MEDIER

Du vet väl att IOGT-NTO finns i flera olika sociala medier? Om du väljer att följa oss där finns det möjlighet att få löpande information om aktuella IOGT-NTO-aktiviteter.

- Facebook: www.facebook.com/iogtnto
- Twitter: @iogtnto
- Instagram: @iogtnto

FÖLJ IOGT-NTO PÅ

KALENDARIUM 2015/2016

2015

DECEMBER

- 1-6/1..... 2016 Vit jul-kampanjen

2016

JANUARI

- 16/1-4/2 Värvarkickoffer i alla distrikt
- 22-24SHIFT, steg 2
- 23-24Januarikonferens, Köping
- 27-28.....NBV: Förbunds möte
- 29Accent nr 1 kommer ut
- 29-30NGR Utvecklingskonferens, Wendelsberg

FEBRUARI

- 1/2-30/11Ansökningsperiod för lokala utvecklingsprojekt
- 1Videokonferens om kamratstöd
- 5-7Förbunds konferens för NBV:s avdelningsstyrelser

MARS

- 7Videokonferens om kamratstöd
- 8Internationella kvinnodagen
- 11Accent nr 2 kommer ut
- 31Sista ansökan Kursgårds- och samlingslokalen

APRIL

- 1-30.....Värvarkampanj: Gör en 10:a
- 4Videokonferens om kamratstöd
- 15-17SHIFT, steg 3
- 22-24.....Socialt forum, Vingåker
- 29.....Accent nr 3 kommer ut
- 29Sista ansökan Strandmanfonden

MAJ

- 2Videokonferens om kamratstöd
- 2-8Folknykterhetens vecka
- 5Folknykterhetens dag
- 13-15.....Våra Gårdar: Ombudsmannamöte, Saltsjö-Boo
- 27-29.....Våra Gårdar: Filmdagar, Leksand
- 31Sista ansökan Thyra och Ture E Westerbergs stipendiefond, IOGT-NTO:s ungdomsstiftelse, Stig Kroons fond

JUNI

- 6Videokonferens om kamratstöd
- 10Accent nr 4-5 kommer ut
- 11-17.....Värvarvecka: Vid Gekås, Ullared
- 19-26.....Värvarvecka: Nyhemsveckan, Mullsjö
- 20-26.....Värvarvecka: Torpkonferensen, Örebro

JULI

- 3-10Politikerveckan i Almedalen, IOGT-NTO deltar
- 17-23.....Värvarvecka: Dansbandsveckan, Malung
- 25-31.....Stockholm Pride, IOGT-NTO deltar

AUGUSTI

- 1Videokonferens om kamratstöd
- 22-24.....Konsulentsamling, Bålsta
- 26.....Accent nr 6 kommer ut
- 31Sista ansökan Oskar Franzéns Stipendiefond

SEPTEMBER

- 1-30.....Värvarkampanj: Fika för alla
- 2-4Regional Kurs-kurshelg för södra Sverige
- 5Videokonferens om kamratstöd
- 22-25.....Internationella torget på Bokmässan, IOGT-NTO deltar
- 23-25.....Regional Kurs-kurshelg för norra Sverige
- 24-25Samling för distriktsordförande och -kassörer, Karlstad

OKTOBER

- 30/9-2/10Kurs-kurshelg för mellersta Sverige
- 1 + 8.....Insamling till Världens Barn
- 3Videokonferens om kamratstöd
- 7Accent nr 7 kommer ut
- 24Sista ansökan frågetävlingen Pumpen

NOVEMBER

- 1Ljusmanifestation för narkotikans offer
- 4Accent nr 8 kommer ut
- 5Stora fikadagen: IOGT-NTO fyller 137 år
- 7Videokonferens om kamratstöd
- 11-13.....Verksamhetsforum, Saltsjö-Boo
- 11-13.....SHIFT 2016-2017, steg 1
- 17Frågetävlingen Pumpen
- 25Internationella dagen mot våld mot kvinnor

DECEMBER

- 1-6/1Vit jul-kampanjen
- 1Internationella Hiv/Aids-dagen
- 6Videokonferens om kamratstöd
- 16.....Accent nr 9-10 kommer ut

Läs artiklar som bara publiceras på nätet:

accentmagasin.se/bonus

ARTIKEL

Foto: Nathalie C. Andersson

Miljonlotteriet utbildar i spelansvar. Spelbranschen förändras och konkurrensen på marknaden ökar. Så också larmen om spelberoende. Därför utbildar IOGT-NTO:s spelbolag Miljonlotteriet sina medarbetare i spelansvar. Läs mer via: www.accentmagasin.se/bonus

Se mer av Accent i sociala medier. Vi finns på Facebook, Twitter, Instagram, Youtube och Soundcloud.

Facebook: facebook.com/accentmagasin

Twitter: [@accentmag](https://twitter.com/accentmag)

Instagram: [@accentmag](https://instagram.com/accentmag)

Youtube: youtube.com/user/tidningenaccent

Soundcloud: soundcloud.com/accentmag

Andra saker på webben du inte vill missa

- IOGT-NTO i Åsele skänker kläder till flyktinga
- Joel Almes om släktens missbruk
- Svårare för män att bryta alkoholnormen?
- SBU: Inga belägg för att skatter minskar konsumtionen
- Alkohol fria baren blir IQ-projekt

ARTIKEL

Foto: Åsa Bjurman

PR-kreatören bloggar om sitt nyktra år

I augusti bestämde sig pr-kreatören Per Strömbrö för att avstå alkohol under ett år – och blogga om det. Han är nyfiken på vilka effekter hans ställningstagande har på omgivningen.

Läs artikeln via:

www.accentmagasin.se/bonus

ARTIKEL

Foto: Nathalie C. Andersson

IOGT-NTO:s nyktra klubb visar hur man festar loss

Fredagen den 13 november var det premiär för Club Choice, IOGT-NTO Dalarnas nyktra klubb. Accent pratade med initiativtagaren Marie Hillner för att ta reda på tankarna bakom idén.

Läs artikeln via:

www.accentmagasin.se/bonus

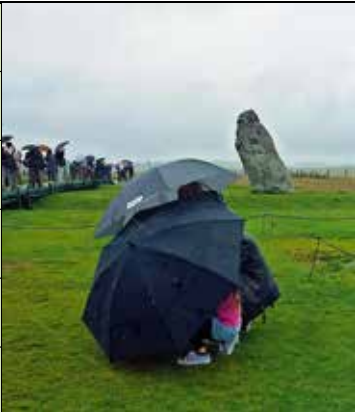
Så mycket mer Accent – fast på internet

Visste du att Accent även finns på nätet?

På www.accentmagasin.se uppdaterar vi med nyheter varje dag. En del hamnar i tidningen, andra inte. Genom att gå in på www.accentmagasin.se/bonus kan du se några av de webbunika saker som vi tipsar om här på sidan.

Tipsa oss på Accent!

Finns det något du tycker vi borde skriva om? Har du andra idéer? Skriv till accent@iogt.se eller mejla direkt till vår digitalredaktör Nathalie C. Andersson: nathalie.andersson@iogt.se.

										SOJA-OST FJUTT-SAK		VANDRAR I VATT NATUR- VÅSEN		STAD I MAROCKO STAD I PASADENA	FULL- STÅN- DIGT																					
										TVA- KONADE NALLE SEEGER		HUS PÅ LANDET STAD I VIETNAM																								
												KAN NOG MEJERIS- TER FIL TYDLIG																								
											EN IDI VISS BELYS- NING					TRÅD I KALMAR																				
										THÖRN- QVIST		ÄR FÅ ÄLVAR SER VI TIDEN				KOTT- TRÅD GJORDES SYLTEN																				
												ROS GÖRS DET I BABYBAD			UNG- SKOG			BE- SPOTTA SÅ KAN DET VARA			ÄR STJÄRNE- MÄNGD															
JESSE SOM SPRANG FORT												VANLIGT ONÖDIGT ORD SMILA																								
												KAN VÄL ALLT EN SKÖNHET BUSKE			ALKOHOL NARKO- TIKA OCH TOBAK		I EGEN- SKAP AV		ÄR O- SKÄLIGT HÖGT	Accent Nr 8	STICKER UT TONERNA D OCH F															
KAN MAN INTE KALLA KALL											VID STOR AFFÄR LORRY- FILM																									
SKRAT- TAR UTAN GLÄDJE												HON FIRAS I DECEM- BER		HUS PÅ LANDET SNABB DANS				KAN KÖPAS SVART KYLIT			ÄMNE NR 11 NEDER- BÖRD															
ALP- MASSIV PÅ RAPAPP?												BERG- HAGEN			NÄRA STRÄNG- NAS																					
															BRITISK POLI- TIKER 1804-81																					
ÄR FINA FISKEN FÖLJDES FÖRR												FÖRE ÄRS- REDO- VISNING			TUNG- VRICKAR- LEXIKON SKAM																					

Kryss och foto: Anders Perstrand

SKICKA IN OCH VINN!

Tjugan-lotter att vinna.

Sex lotter vinner förstapristagaren, två lotter vardera får de tio som närmast har tur i dragningen. Skicka in lösningen till Accent, Box 128 25, 112 97 Stockholm, senast 25 januari 2016. Märk kuvertet Kryss 8/2015.

NAMN

ADRESS

POSTADRESS

LÖSNING NR 6 2015

Accent-kryss nr 6-2015 Lösning										F	O	S							
										D	Ö	R	R	S	P	E			
										R	A	F	A	E	L				
										B	A	S	F	G					
										R		S	E	S			R	O	A
										M	E	T	A	L	L	E	G	E	R
A	K			F						N	A	A					U	P	P
Y	A	M	A	H	A					L	A	G	G	E	R		A	I	N
A	S																		
										S	K	R	A	M	M	A	R	O	S
										T	R	A	S	S	E	L	S	U	D
																	L	O	V
										U	T	K	A	L	L		I	S	A
										H	A	M	T	A			E	R	I
																	K	A	N
										M	A	G	K	N	I	P	C	Y	K
										S	A	R	G				G	A	P

VINNARE NR 6 2015

Första pris: sex Tjugan-lotter vinner **Tore Renström**, Uppsala.

Två Tjugan-lotter var vinner: **Berit Bergqvist**, Säter, **Ann-Catrine Uhrbom**, Tibro, **Solveig Jansson**, Karlstad, **Eva Johansson**, Arvidsjaur, **Margareta Karlsson**, Växjö, **Ulla Hansson**, Sölvesborg, **Elly** och **Åke Malmqvist**, Linköping, **Hjördis Nilsson**, Kristinehamn, **Helge Hansson**, Nässjö, **Lars Lindgren**, Mariefred. *Accent gratulerar!*

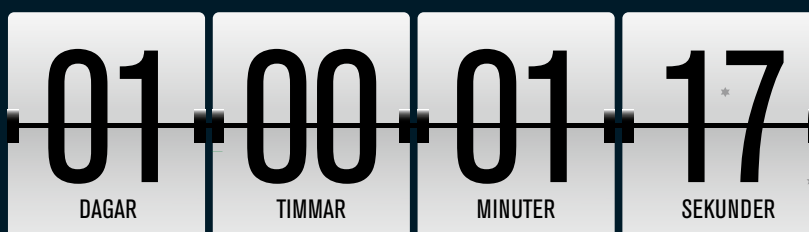
Posttidning B

Accent, Box 12825

112 97 Stockholm

Spräck nollan 2016!

Vi önskar dig ett riktigt gott nytt år och hoppas att just du vill välkomna vår första medlem efter tolvslaget! Ju fler vi är som utgör en motvikt till alkoholnormen desto fler kan vi inspirera till att välja alkoholfritt. Vi siktar mot ett nytt år med nya föreningar och verksamheter i alla distrikt och vi hoppas kunna välkomna många nya medlemmar till vår gemenskap.

Låt oss tillsammans göra 2016 till ett bra år!

